

„Némi késéssel landolunk, a napkelte alig látszik a poros levegőn keresztül. Ezernyolcszáz méter magasan vagyunk; ez a környéken alacsony fővárosnak számít, ha Nepált vagy Tibetet nézzük. A karórát még másfél órával kell előre tekernem. A levegő fojtott, tisztának nem nevezhető.”

► Még távolabbi utakon – 6–7. oldal

„Szívem szerint kiírnám minden rendes családi otthon bejárata fölé is: Magyarország itt épül.”

► Hol épül Magyarország? – 8. oldal

„A tisztelet kultúrája mellett nagyon fontos, hogy gyakorlati támpontokat adjunk az erkölcsi konfliktusba vagy egyszerűen csak döntési helyzetbe kerülő fiatalnak. Mert különben nem alakul ki idejében az emberi élet hétköznapi erkölcsi problémáiról való felelős gondolkodásmód és az ilyen kérdések megoldásához szükséges gyakorlati érzék.”

► Párbeszéd az etikaoktatás jövőjéről – 8. oldal

SEMPER REFORMANDA

„Ahol a keresztyén anyaszentegyház van, ott található a teremtő Isten, a megváltó Isten és a Szentlélek Isten, aki naponként megszentel a bűnök bocsánata által stb. Az egyház pedig ott van, ahol Istennek ígését igazán hirdetik és vallják. Ennek kapcsán sokat gondolkodhatunk mindarról, amit a Szentlélek az egyházban naponként végbevisz stb. Adj hálát azért, hogy te is ebbe az egyházba hívatott és jutottál! Gyónd meg és valld meg töredelemmel, hogy mindezt figyelemre sem méltatad. Könyörögj igaz, szilárd hitért, amely itt kitar és megmarad, amíg el nem jutsz oda, ahol örök maradásod lesz, tudniillik a halottak közül való feltámasztás után az örök életben. Ámen.”

► Luther Márton: Így imádkozzál! (Balikó Zoltán fordítása)

Túri Krisztina lelkész, Hámori Péter teológushallgató és B. Pintér Márta lelkész, a konferencia szervezője a záró istentiszteleten egyéni áldást ad a résztvevőknek

Felismert csodák

Egyedülálló szülők és gyermekeik konferenciája Révfülöpon

► „Ugye kórusnyaraláson voltak együtt a héten?” – fogadta a csoportot egy asszony a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ ajtajában. Épp az egyedülálló szülők és gyermekeik konferenciájának a kápolnában tartott záróalkalmáról tartottak vissza az épületbe. Az asszony akkor érkezett, ők pedig már a hazautazás lábában égtek. Máskor bizonyára bárkit mosolyra fakasztott volna ez a kérdés s különösen a dicséret – „Gyönyörűen énekeltek!” –, de most nagy örömmel fogta el a táborozókat. Tehát más is érzékelt! Kívülálló is meghallották, hogy idén mennyire szívből jött, valóban szárnyalt az ének a konferenciát záró istentiszteleten. Nem véletlenül, hiszen a július 21. és 28. között tartott együttlét után a résztvevőknek volt miért hálát adniuk...

Legfőképpen azért, mert idén már tizedszer találkozhattak egymással az egyedülálló édesanyák és gyermekeik. Az évtized során barátságok alakultak ki, de sohasem kellett kirekesztve érezniük magukat az újonnan érkezetteknek sem.

A jelenlévők egyik este ünnepi műsor keretében a kezdetekre emlékeztek. Az első konferenciát még Albertsán, az ottani gyülekezet barátságos vendégházában tartották 1997-ben. Ezután évről évre a Balaton adta pazar környezetet és a révfülöpi oktatási központ kényelmét élvezhették.

Tudni való azonban, hogy a csomagolás mit sem ér, ha nincs tartalom. Az ünnepi műsorban ezért beszéltek néhányan éppen arról, hogy milyen változást hozott az életükben egy-egy révfülöpi hét. Isten gondviseléséről, szeretetéről tettek bizonyosságot vallomásaikkal. Beszéltek arról, hogyan vált könnyebbé az egyedülléti terhének elhordozása annak tudatában, hogy nincsenek magukra hagyva,

hiszen Isten védelme alatt állnak. Egyiküket szorongásos betegségtől szabadította meg az Úr évekként elzöngélt egy pszichológus testvér szolgálatán keresztül. Képtelenség volt könnyek nélkül hallgatni azt a „vadóc” fiatalembert, aki elmesélte, hogyan jutott hitre tavaly nyáron. A záró istentiszteleten értette meg, hogy Jézus ledöntötte azt a falat, amely elválaszthatná őt Isten szeretetétől.

da fogalmát: az, ami lehetetlennek látszik, mégis bekövetkezik. Aztán hozzátette: olyan dolog, amit észre kellene vennünk...

A délelőtti előadások ebben segítettek. Ráirányították a hallgatóság figyelmét a teremtett világ csodáira, a reménytelen betegségből való gyógyulás rendkívüliségére. Felismerhették, mekkora csoda, hogy az ember hinni tud Krisz-

Nehéz egymás előtt vallani a hitünkről. Mi, evangélikusok kicsit szemérmesebbek is vagyunk, mint szabadegyházi testvéreink. Úgy tartjuk, hogy a hitre jutásunk csakis Istenre és ránk tartozik; hogy életváltozásunkról hangtalanul kell vallaniuk cselekedeteinknek, a Lélek gyümölcseinek. Mégis ott, a tíz évre visszamenő emlékező helyük volt a bizonyágtételeknek. Mert az ünnepi műsorral a konferencia résztvevői az Urat ünnepezték, aki megőrizte mindannyiukat annyi éven át; őt, aki formálta, faragta őket, hogy örömmel illeszkedhessenek be terveibe. A jelenlévők hálát adhattak azért, hogy Isten annyi csodát végzett el bennük és általuk.

Az idei konferencia témája ezért is hangzott így: Csodára várva. Az egyik gyerek szemléletesen fogalmazta meg a cso-

tusban, s hogy csupán egy természetfeletti hatalom képes arra, hogy kallódó embereket megtaláljon, tönkrement életeteket megújítson.

A délelőttőlként hallottakon elmélkedve számtalan kis csodát élhettek át a hét folyamán a résztvevők: Isten gondviselő szeretetének apró jeleit. Közülük a legnagyobb meglepetést az ír zenét játszó Bran együttesnek az ünnepi műsor keretében való muzsikálása szerezte. Balatoni fellépéseik közben egyetlen üres estétük arra szánták, hogy minden ellenszolgáltatás nélkül a konferenciavendégeknek játsszanak, és táncokat tanítsanak.

De idén talán a legnagyobb csodát az az asszony élte át, aki a búcsúzáskor csak ennyit súgott a sorok írójának a fülébe: „Békére lettem.”

► B. PINTÉR MÁRTA

Zárt sorok, nyílt szívek

Háromszázhetvenöt évvel ezelőtt halt meg a lützeni csatamezőn Gusztáv Adolf svéd király, a modern svéd hadviselés megteremtője, az európai protestantizmus történetének egyik leg-harcosabb és legeredményesebb egyénisége.

Győztes háborúkat viselt Dánia, Oroszország és Lengyelország ellen, ezáltal Svédország a Baltikum vezető hatalmává, európai nagyhatalommá vált. 1620-ban feleségül vette Brandenburgi Mária Eleonórá, az egyik legfontosabb német protestáns fejedelmi család sarját. Német hitsorsosaink ezért is látták benne biztonságuk zálogát a Habsburgokkal hitük megmaradásáért is folytatott harcukban. Csapataival 1630-ban avatkozott a harmincéves háborúba, egy olyan pillanatban, amikor a német protestáns erők már nem bírták Wallenstein túlerejével.

1632-ben bekövetkezett halála nagy csapás volt a protestáns erőkre, de a tizenhat évvel később létrejövő vesztfálai béke így is azt eredményezte, hogy a protestantizmus helyzete megszilárdulhatott szerte Európában. A fentiek alapján is érthető, hogy 1832-ben miért róla nevezték el azt a segélyszervezetet, mely a diaszpórában élő evangélikusok támogatását tűzte zászlajára.

Gusztáv Adolf harcos hite a mostani évfordulón számos megemlékezési témájával szolgál. A konkrét történeti elemzésen túl persze számos olyan általános érvényű kérdés is felmerül, melyek megvitatásához nem kell sem svéd, sem német illetékesség, magyar evangélikusként nagyon is megvan az elegendő saját történeti, közéleti tapasztalatunk.

Paksi találkozóinkat követően e hasábonokban többet is hivatkoztak a programfüzetbe írt soraimra, melyben a békétlenségnek a hamis kegyességgel való elkendőzéséről, ennek veszélyéről szóltam. Bevallom, annak idején kicsit félve írtam le azokat a sorokat, mert nem akartam ünneprontó lenni. Kétkeltem egyházismeretemben, azt gondoltam, hogy talán csak én nem látom a megbékélés valós esélyét, csak az én hitem kevés ahhoz, hogy belássam: a „Békesség néktek!” aktualitása minden más tematikai lehetőséget felülmul.

A békesség eljövételének szükségességét sosem vitattam, csupán abban nem voltam és vagyok biztos, hogy most nem olyan időkben élünk-e, amikor Gusztáv Adolf koncepciózus, stratégiai harciasságára van elsősorban szükség, amely persze nem öncélú, hanem záloga a későbbi valódi megbékélésnek.

Tudjuk jól, hogy eleink tudatában nem volt olyan messze egymástól az egyházas jámborság és a sokszor véres küzdelmek világa. Hitük ereje kardjuk céljának keménységében is megmutatkozott, melynek bizony százezrek estek áldozatul. Napjainkban távolabbra kell néznünk, ha ilyet

akarunk látni; ma már fundamentalizmus, leginkább persze az iszlám fundamentalizmus az, ami – mutatis mutandis – évszázadokkal ezelőtt még Európa szívében is a hit dolgáért, az egyház befolyásáért való küzdelem volt.

A németországi rendezvénysorozat címe: „Békét teremt, vagy háborúságot szít-e a vallás?” A Gusztáv Adolfról szóló megemlékezések fő kérdése éppen az, ami minket is foglalkoztat: lehetnek-e az egyházak, lehet-e a mi evangélikus egyházunk a társadalmi méretű megbékélés előmozdítója, előmozdítója, vagy semmiben sem különbözünk más szervezetektől, és így a probléma, nem pedig a megoldás részei vagyunk?

Most még ugyan tumbol a nyár, de a forró őszi előjelei már most is érzékelhetők. Újra indul a vita az egyházfinanszírozásról, az ügynökkérdés kormányzati szinten is napirendre kerül, liberális barátaink profilkeresési kényszere nyomán pedig sokat hallunk majd arról is, hogy mennyire magánügy a vallás. Csak remélni tudom, hogy ezen az őszen sem egyenruhások, sem randalírozó civilek nem fognak helyben hagyni senkit. Küzdelem így is lesz elég, amihez hathatós érvek, figyelemre, elszántságra és olykor talán ravaszságra lesz szükség. És persze arra is, hogy a magunk belső ügyeit legalább olyan feyelemmel gondoljuk át, mint amilyen szigorral a külvilág dolgait figyeljük.

Csak néhány kérdés a sok közül: Jól gazdálkodunk-e egyházon belül, megteszünk-e mindent a hívek anyagi áldozatkészségének növeléséért? Ésszerűen működik-e egyházszerkezetünk, tudnak-e püspökeink főpástorként hatni, vagy csak programról programra rohannak? A gyülekezeti autonómia hangsúlyozása vajon nem csak menetszerűség és olykor, ha hiányoznak az esperesi, felügyelői vezetői ambíciók, kvalitások? Eleget törődnek-e lelkészeink a környezetükben lévő oktatási intézmények diákjaival és tanáraival, követik-e költözéseiket, lelki fejlődésüket?

Sorolhatnám még sokáig a kérdéseket kritikusan és persze önkritikusan, amiből tán kitűnik, hogy belső problémáinkat korántsem tekintem jelentéktelenebbnek, mint az össztársadalmi békétlenség megannyi megnyilvánulását. Ha békét akarunk hirdetni kint, akkor rendet kell teremtenünk bent. Ahogy Gusztáv Adolf csapatai is zárták soraikat; így lehetnek sikeresek.

A közel négyszáz évvel ezelőtti véres küzdelmek módszerei ma már persze nem szolgálhatnak mintául. Jámborság és harciasság megfelelő arányának megtalálásában reményesség szerint segítségünkre lesz a Gondviselő. Zárt sorokkal, de nyílt szívvel jutunk el a valódi békességhez.

► PRÖHLE GERGELY

É L Ő V Í Z

Átállítások

Az augusztusi hónapba lépve talán sokan elmondhatjuk: ezen a nyáron is élvezzük a gyönyörű naplementéket, a késő esti sétákat vagy éppen a madárcsicsergős reggeleket. Ha a napsugár bekukucskál az ablakon, még az sem zavar annyira bennünket, ha az ébredtőóra kora reggel szól. Valószínűleg már eszünkbe sem jut, hogy két hónapja esetleg még kényelmetlenséget okozott a nyári időszámítás beköszöntése.

Az előrelátók annak idején még előző este átállították otthonukban az összes időmérő szerkezetet, nehogy valamelyik pontatlan mutatóállás megtévesztő legyen – még jó, hogy az egész óra-beállítási procedúrát szombatról vasárnapra virradólag kell lebonyolítani.

Gyülekezetünk néhány éve toronyórával is ellátta templomát. Büszkén is hallgatjuk ütéseit, bizonyos időpontokban pedig messzire zengő, evangélikus énekeket megszólaltató hangját. Csak hogy a mi kis büszkeségünk idén cserbenhagyott minket: nem volt hajlandó tudomásul venni a nyári időszámításra való átállást. Szerkezetének ilyenkor automatikusan kellene vennie a Frankfurtból érkező rádióhullámokat, és magától át kellene programozódnia. De ő csak azért sem! Okozott is ezzel egy kis riadalmat.

„Mitévők legyünk?” – néztek össze tanakodva az illetékesek. Hiszen az nem lehet, hogy pont vasárnap hívja össze-vissza a templomba a híveket a toronyóra!

Nem volt más hátra, fel kellett hívni az óraszerelő mestert, aki telefonon elmagyarázta, hogy mely gombokat nyomkodva lehet megregulálni a rendetlenkedő időmérő eszközt.

Nagyon jelképesnek gondolom ezt az esetet. Milyen sokszor kapjuk mi is fönt-ről az átállító jelzéseket, és hányszor nem veszünk tudomást róluk! Ilyenkor az Alkotónak kell „kézi vezérléssel” beleszólnia az életünkbe és a szükséges átállításokat végrehajtania rajta.

Még jó, hogy van, aki ért hozzánk, és meg tudja tenni a megfelelő lépéseket.

■ BODA ZSUSZNA

Van hatalmad, hogy megbocsáss?

Hozzád kiáltok

Hatalmas Istenem! Hozzád kiáltok, hiszen egyedül nálad van a bűnbocsánat hatalma. Egyedül téged kereshetek most imádsággal. Bajban vagyok – mert bűnbán vagyok. Csak te segíthetsz rajtam, hiszen mindig mindenben egyedül ellened vétkeztem. Lelkem mélységéből kiáltok hozzád, nemcsak gondolataim, de egész bensőm vágyakozik utánad. Tudom, nem csupán apró vétkek terhelnék, az a bűnöm, hogy ellenséged vagyok, akaratoddal és szándékkal szemben állok, hiteltlenkedem, amikor nem benned bízom teljes szívvel, szeretetlen vagyok, amikor önmagamat másoknál jobban szeretem. Tudom, ellenségedet is szeretted, ebben bizakodom.

Szerető Atyám! A hitetlenség és szeretetlenség mélységéből kiáltok hozzád, emberek előtt nem szévesen nyílok meg, egyedül te ismersz, mégis szeretsz, tied vagyok. Bűnöm ellenére is gyermeked maradtam.

Türelmes Istenem! Sokat ajándékoztál nekem, keveset viszonztam. Sokszor szóltál hozzám, ritkán kaptál visszhangot tőlem. Ugye mégis hallod hangomat, mégis meg tudsz bocsátani?

Hiszek, Uram, légy segítségül hitetlenségemben, szeretetlenségemben! Jézus Krisztus nevében kérlek, hallgass meg!

Ámen.

(Visszhang – Imádságok, olvasmányok. Szerkesztette: Szabó Lajos. Evangélikus Sajtóosztály, Budapest, 2001, 150. o.)

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 9. VASÁRNAP – Jer 1,4–10

Isten kétféle cselekvése

Isten így küldi népéhez Jeremiás próféta: „...gyomlálj és irts, pusztíts és rombolj, építs és plántálj!” (10. vers) Gyökerestül ki- gyomlálni, kiirtani a régit, és újat plántálni a helyébe – lerombolni a régi épületet, és újat emelni a helyén: hálátlan feladat. A próféta ezt nem lett volna képes véghezvinni. Szerencsére nem is neki kellett véghezvinnie. Neki csak jelképesen és „kicsiben” kellett ilyen cselekedeteket végrehajtania, jelezve, hogy Isten majd „nagyban” fog így cselekedni. Az egész országgal és az egész néppel. Mert választott népe megromlott, és megrontotta az országot is.

A romlás gyökere az egyistenhit feladása volt. Az országban mindenütt szinte egymást érték az áldozóhalmok, ahol a választott nép fiai és leányai a környező, illetve velük együtt élő pogány népek isteneinek mutattak be áldozatot. Emellett az Úr oltárára is elvitték a kötelező évi felajánlást. Az ország trónján egymást követő királyok is hasonlóképpen jártak el.

Persze volt kivétel negatív és pozitív értelemben is. Voltak uralkodók, akik teljesen áttértek a bálványkultuszra, és keményen üldözték az Úr híveinek maradványait. Jósias király viszont átmenetileg megszüntette az idegen istenek tisztelését, és helyreállította a Jahve-kultuszt. A királyok többségére mégis a ket-

tőség volt a jellemző: hivatalosan az Urat vallották az ország Istenének, de engedélyezték a bálványkultuszt, sőt maguk is részt vettek benne.

A hit hanyatlásának, a vallási élet megromlásának hamar megmutatkoztak a társadalmi következményei is. Mózes törvénye – a hit mindennapi életet szabályozó tartalma – még azok körében is feledésbe merült, akik a legnehezebb időkben kitarítottak az Úr mint egyetlen Isten mellett. A babiloni fogságot megelőző korszakban már rég a múltat jelentette, amikor az Úr törvénye volt az ország alkotmánya. Ennek következtében a korrupció addig soha nem látott méreteket öltött. A bírák pénzért mérték az igazságot. Aki szegény volt, és nem tudott fizetni, pert vesztett, és ezzel nemegyszer házát és mindenét elvesztette. Az ószövetségi nép történelmének ez a sötét korszaka napnál világosabban példázza, hogy a vallás egyáltalán nem magánügy! Ahol élvész a hit, ott nemcsak az egyén erkölcsze züllik le, hanem a közmorál is, ami előbb-utóbb a társadalom rendjének bomlásához vezet.

Amikor az Úr mindezt megelégelte, elhívta Jeremiást, hogy igehirdetésével és a rábízott jelképes cselekedetek végrehajtásával jelezze mindazt, ami nemsokára bekövetkezik: Isten a babiloni tá-

madás és az ezt követő hetvenévi fogság által gyökeresen kitepi és kigyomlálja népét, lerombolja az országot, még szent városát és benne tulajdon templomát is pusztulni hagyja. Majd a fogságba hurcoltatók származó új nemzedéknek és az ő utódaiknak a szívét újra magához hajlítja. Pogány földön, idegen vallási környezetben tanítja meg őket egyedül benne bízni, csak őt segítségül hívni, és ha kell, az ő nevéért üldözést szenvedni és vértanúságot vállalni.

A népnek az Istentől való elhagyatottság megtapasztalásakor is hűségesebb bizonyuló maradványát térhet majd haza a hetven év elteltével ősei földjére. Isten úgy ülteti majd el őket, mint a szent magból kisarjadt palántát, hogy újra benépesítsék az országot. Tőlük és az őket követő generációktól távol áll majd mindenféle bálványimádás. Nem tisztelnek többé idegen istent, és Mózes törvénye sem lesz előttük ismeretlen, mert többé nem áldozóhalmokat fognak építeni országszerte, hanem zsinagógákat, ahol a törvény könyvét és a prófétákat minden szombaton felolvassák.

Így lesz ez Jézus születésének idején is, aki által az Úr személyesen jelenik majd meg templomában. Igaz, Istennek és népének ez a találkozása sem lesz konfliktusmentes, de az már egy másik történet. Egy bizonyos: Jézusnak nem a

A VASÁRNAP IGÉJE

pogány istenek kultuszából kell népét megtérésre hívnia, mert az ő idejében zsidó ember számára ez még a kísértés szintjén sem fog fölmerülni. A babiloni fogság ítéletével Isten valóban egyszer s mindenkorra véget vetett népe körében az idegen istenek tisztelétének, és a fogság után hazatért nemzedékkel e tekintetben valóban új korszak kezdődött.

A nép pedig utólag érthette meg: a fogság minden szenvedése ennek az újnak létrejöttét szolgálta. Isten csupán azért gyomlált és irtott, rombolt és pusztított, hogy helyet készítsen, és alapot vessen az újnak. Mert Isten valóban féltve szerető Isten, aki csak azért tart ítéletet – amelyet Luther Ézsaiás nyomán jogal nevez „opus alienum Dei”-nek, azaz Isten lényegétől idegen művének –, hogy utána véghezvihesse sajátos művét (az „opus proprium Dei”-t), azaz újat teremtsen, olyan újat, amelyben a régi bűnöknek és a régi nyomorúságoknak emléke sincs többé.

Kereszttségünkben Isten bennünket is egy olyan új világba hívott meg, amelyet Krisztus megváltott a mostani világ minden nyomorúságától, és ahová csak a Szentlélektől újjászülvő léphetünk be. Földi életünk kegyelmi idejének minden perce ennek az újjászületésnek a lehetőségét hordja magában.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Oratio œcumenica

Drága mennyei Atyánk! Hálás szívvel állunk meg ma előtted, köszönjük, hogy mindeddig megtartottál bennünket. Megtartó kegyelmedért könyörgünk most is. Te sokkal jobban tudod, hogy mire van szükségünk, mint mi magunk. Kérünk, add meg nekünk mindazt, ami közelebb visz tehozzád, és szabadíts meg mindattól, ami eltávolítaná tőled.

Köszönjük szereteteinket, köszönjük, hogy őket is megtartottad. Kérünk téged családtagjainkért, rokonainkért, barátainkért, szomszédainkért, munkatársainkért – gondoskodj róluk is. Add, hogy megismerjék végtelen szeretetedet, és te utadon járjanak. Aki beteg közülük, azt gyógyítsd meg, aki szomorú, azt vigasztald meg, aki kísértések között van, azt erősítsd meg!

Könyörgünk gyülekezetünkért. Köszönjük, hogy megajándékoztál bennünket a teid közösségével. Add, hogy ez a közösség megerősödjön a hitben, a hűségben, a reménységben és a szeretetben. Könyörgünk mindazokért, akik egyházadban szolgálnak: lelkészekért, presbiterekért, hitoktatókért, gyülekezeti munkatársakért. Add meg, kérünk, hogy egyházad és benne mi is egyenként betöltsük azt a küldetést, amelyet tőled kaptunk: hogy harcoljunk a bűn ellen, hogy szeressük, mégpedig hozzád szeressük az embereket, hogy továbbadjuk nekik örömhíradet!

Könyörgünk településünkért, országunkért, egész népünkért. Te látod, Urunk, Istenünk, hogy van mit gyomlálni, irtani, és van mit építeni és plántálni. Ké-

rünk, adj nekünk erőt szólni és megtenni mindazt, amit parancsolsz. De add meg kegyelmesen azt is, hogy az emberek pedig hallgassanak ránk: ne az elpusztítandóhoz ragaszkodjanak, és ne az építendő értékeknek álljanak ellen, hanem éppen fordítva. Add, hogy hívő és nem hívő embertársaink egyaránt belássák, mi az, ami rossz, és mi az, ami jó, mi okozza a vesztüket, és mi szolgálja megmenekülésüket.

Könyörülj mindannyiunkon, hogy el ne vesszünk, hanem megmeneküljünk, hogy akaratod szerint éljük földi életünket is, végül pedig eljuthassunk a te országodba, amelyet elkészítettél számunkra, és ahová vársz mindannyiunkat, a mi Megváltónk, az Úr Jézus Krisztus által. Ámen.

AKI TITEKET HALLGAT...

...hogy az evangélium ma is történjék

Néhány gondolat a meditatív igehirdetésről

„Nem egyszerűen az evangéliumi történeteket kell megismertetnünk az emberekkel, hanem azon kell lennünk, hogy az evangélium ma is történjék.” Amióta olvastam, azóta ízelettem ezt a gondolatot, amely olyan találóan fejezi ki az igehirdetés lényegét.

Mit is jelent az, hogy történik az evangélium? Mit tudok igehirdetőként és igehallgatóként tenni, még akkor is, ha tudom, hogy a történés a Lélek ajándéka, amelyet egyetlen igehirdető sem sajátíthat ki magának, nem köthető egyetlen igehirdetési stílusozhoz sem, de az igehallgatók hozzáállásához sem kapcsolható? Az evangélium története titok marad. A Lélek titka, amelyet csak befogadni lehet annak érdekében, hogy mi is részesei legyünk. Talán ezért is egyre fontosabb számomra az az imádság, amelyet egyik idős lelkész testvéremtől hallottam, és amelyet azóta magam is elmondok minden igehirdetés előtt: „Jöjj, drága Szentlélek Úristen, töltsd be a mi szívünket!”

A rovat egyik korábbi cikkében olvashattuk, hogy bátran különbséget tehetünk a tanítói beszéd és az igehirdetés között. Ismerünk olyan evangéliumi tör-

téneteket, amelyekben Jézus kifejezetten tanító jelleggel fordult egyes emberek vagy akár az öt körülvevő kíváncskodó sokaság felé. Máskor – gondoljunk csak Péter elhívásának történetére – egy halászbárka fedélzetéről hirdette meg Isten országának eljövételét. A tanítói és igehirdetői beszéd közötti különbségtélt persze sokszor nehezzé teszi szórványhelyzetünk, hiszen nem mindenhol adatik meg, hogy külön tanítói alkalmakat is tartunk gyülekezeteinkben. Talán ezért is van fokozott létjogosultsága a tanító jellegű igehirdetésnek, amely a tanítást és Isten országának meghirdetését egyszerre próbálja megvalósítani.

Vannak azonban olyan helyzetek és alkalmak – akár még a szórványgyülekezeteinkben is –, amikor az igehirdetés tanító jellege háttérbe vonható annak érdekében, hogy az igével és azon keresztül a Feltámadottal való találkozás minél inkább élménnyé, megtapasztalható valósággá váljon. Természetesen a tanító jellegű igehirdetésnek, de még az iskola- padban történő tanulásnak is van élmény karaktere, de a homiletika tudománya ismer olyan igehirdetési stílusok-

kat, amelyek kifejezetten ezt a célt szolgálják. Ide sorolhatjuk többek között a dramatikus, narratív és meditatív igehirdetési stílust.

Ez utóbbi elnevezése első hallásra talán ismerősen, de az igehirdetéssel összefüggésben mégis szokatlanul cseng. A meditatív jelző kapcsán először talán a keleti meditációk jutnak az eszünkbe. Akiknek ez a kifejezés nem annyira idegen, azok is inkább az imádsággal kötik össze ezt a fogalmat. Néha az igehirdetéssel párhuzamosan is lehet találkozni a meditáció fogalmával. Ilyen esetben leginkább az alapigére épülő és az azt mellőző beszéd közötti különbségről van szó.

A meditatív igehirdetés jellemzője az alapige szemlélődő, elmélkedő megközelítése. Nyelvezete mindenekelőtt képi és szimbolikus. Nem mindig a szavak elsődleges jelentését kívánja megragadni. Középpontjában kevésbé a magyarázat, inkább az alapige áll. Célja az intuitív kapcsolat megteremtése, szívtől szívig. Vasárnapi istentiszteleteken kevésbé találkozhatunk ezzel a stílussal, inkább a gyülekezeti áhítatok, konferenciák igei

alkalmi alkalmasak az ige ilyen jellegű feldolgozására. Persze nem csak a külső helyszín vagy az alkalom jellege az, ami meghatározhatja igehirdetési stílusunkat. A kijelölt igehirdetési textusok hangulata között is különbségek vannak. Éppen ezért célszerű, ha – természetesen saját adottságainkat is figyelembe véve – keressük annak lehetőségét, hogyan tudjuk leginkább átadni az ige üzenetét.

Egyszer egy kedves ismerősöm mondta, hogy nemrég egy igazán meditatív igehirdetést hallott. Amikor rákérdeztem, hogy mire is gondol, a következőt válaszolta: „Az egész igehirdetés alatt éreztem, hogy a lelkész nagyon sokat elmélkedett az ige felett, mielőtt felment volna a szószékre. Éreztem minden gondolatán, hogy ő már a második igehirdetésnél tart. Az első akkor történt, amikor a készülés során találkozott az igével.”

Bár egy adott igehirdetési stílusról volt szó e rövid összefoglalásban, minden igehirdetésnek tartalmaznia kell a meditatív jelleget a fenti sorok értelmében... Hogy az evangélium ma is történjék bennünk és igehirdetésünkön keresztül.

■ JOÓB MÁTÉ

IGE + HIRDETŐ

LAPUNK OLVASHATÓ A VILÁGHÁLÓN IS A WWW.EVELET.HU CÍMEN.

Viharos időkben hűségesen

Kemenesmihályfán templomot és emléktáblát szenteltek

Isten megingathatatlan hűségét nem a szószékéről hangzó szavak hirdetik a leghitelesebben. A lelkész gyülekezetéhez minden körülmények között való hűsége a szavakat megelőző és hitelesítőve teszi jelenvalóvá az isteni ragaszkodást. Július 28-án erről emlékeztek meg a kemenesmihályfai evangélikusok. Mesterházy Sándor születésének századik évfordulóján emléktáblát szentelt gyülekezte egykori lelkészének

Ebben az egyszerű, otthonos szerkezetben mintha Gazdájának, a Názáretinek az emberközelsége és közvetlensége öltene testet. A gyülekezet közegyházi támogatással éveken át újította templomát, amely most kicsinek bizonyult: az ünneplők jó része az udvaron hallgatta az ígéhirdetést.

Mesterházy Sándor negyvennyolc évvel ezelőtt volt Kemenesmihályfa pásztorja. Valóban nemzedékről nemzedékre hirdette szava

FOTÓ: BARTON ATTILA

és feleségének, Mód Vilának, az egyházközség kántorának. Az ünnepi szolgálatot Ittész János elnök-püspök végezte Mt 11,28 – „Jőjjetek énhozzám mindnyájan... és én megnyugvást adok nektek” – alapján. Az emléktáblánál az unoka, Mesterházy Balázs lelkész szólt a nagyapáról.

A megújított templom falán kapott helyett a márványtábla – felszentelésük is együtt történt. Az egyszerűségében szépséges, meg-hitt templom 1837-ben épült; akkoriban alig különbözött a falu parasztházaitól: fehérre meszelt falak és fagerendás deszkafödém.

vával és jelenlétével Isten hűségét. Ahogyan a püspök ígéhirdetésében is utalt rá, viharos történelmi időkben hordozta a reá szabott ígát. Ellenszélben állt meg a helyén, szerény jövedelméből nevelte öt gyermekét. S tette mindezt békességgel, olyan derűs nyugalommal, amelynek jó volt a közelében lenni.

Az emberi arcok nem tartoznak a cserélhető dolgok közé. Mesterházy Sándor és Mód Vilma tudták ezt. E szerint éltek itt a földön, és így élnek a helyiek emlékezetében.

■ KOVÁCS IMRE

A műszergyártól a szószékig

Lelkészavatás Rádon

► Óvári Péter személyében imár a hatodik lelkészt adta egyházunknak a Váci Evangélikus Egyházközség, valamint fiája, a Cserhát vonulatában fekvő Rád. A lelkészjelöltet dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke állította szolgálatba a rádi evangélikus templomban július 28-án.

Óvári Péter édesapja a csóvári, majd a rádi gyülekezet kántora volt közel három évtizeden keresztül. A szülők imádságos háttérrel mindvégig elkísérte fiukat.

Tizenévesen Ósárgárdon egy nyári tábor után Győri János Sámuel hatására fogalmazódott meg benne először, hogy nem idegen számára a lelkészi hivatás. Aktívan részt vett a penci, a rádi és a váci ifjúsági kör életében. Fűke Szabolcs jelenlegi galgautai lelkész – teológushallgatóként – nagy hatással volt rá.

Amikor azonban a pályaválasztásra került sor, a Kandó Kálmán Villamosipari Műszaki Főiskola villamos gépek és készülékek szakára jelentkezett. A főiskola elvégzése után, a katonaság ideje alatt Sámuel, Ézsaiás és Jeremiás elhívástörténete hatott rá, majd egy utcamissziói alkalom hatására hozta meg életét formáló és meghatározó döntését: keresztény fiatalelként akar jelen lenni mások életében.

Miközben hét éven keresztül egy budapesti műszergyárban dolgozott mint mérnök, segítőként vett részt gyerektáborokban Meszenben. Ezután nevelőként állami gondozott gyerekek között kezdett szolgálni Budapesten, és elkezdte a Baptista Teológiai Akadémia szociális munkás szakát; végül elhívása beteljesedését átélve az Evangélikus Hittudományi Egyetemre jelentkezett, lelkész-teológus szakra.

Diplomamunkáját az újszövetségi tanszékre, a megkísértés témakörében a sátról írta. A

A SZERZŐ FELVÉTELE

teológiai évek alatt érdeklődésének középpontjába a missziológia és az ökumené került. Ennek nyomán két missziós közösséggel is megismerkedett, a Wycliffe Bibliafordítók Szövetségével és a Vasárnapi Iskola Szövetséggel. Ötöd- és hatodévet a tabi gyülekezetben töltötte Szigethy Szilárd mentori vezetésével.

Felesége, Anikó Kassáról származik, földrajz-biológia szakos tanár; egy gyermekük van, Gergely.

Fabiny Tamás a meghívó élén álló lukácsi mondat – „Boldog az,

aki Isten országának vendége” (Lk 14,15) – alapján fogalmazta meg igei üzenetét: „Míg Kosztolányi azt mondja: »... ismeretlen Úrnak vendége voltam«, mi elmondhatjuk: ismerős Urunk van! Péter! Hirdesd az ígét az embereknek! Olyan világban kell szolgálnod, amelyben azt látjuk, hogy embereket elküldenek. Te meghívod őket. Az ő nevében hívogathatsz! Hitvestársaddal ugyanúgy, mint munkatársaidal!”

Az avatási liturgiában a rádi evangélikusokat is gondozó ifj. Detre János, illetve az Evangélikus Hittudományi Egyetem képviselőjében dr. Varga Gyöngyi adjunktus vett részt. Az istentisztelet végén az újonnan ordinált lelkész édesapjával közösen énekelte el a Szeretnek lenni című evangéliumi éneket, amely Jézus tanítványairól, közöttük az emberhalász Péteréről szól.

Óvári Péter a mendei, a péteri, valamint a gyömrői közösségekben kezdi meg lelkészi szolgálatát.

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

Tóparton készült az újság

► Az újságírás gyakorlati tudnivalóit igyekeztek megosztani az érdeklődőkkel július 22. és 28. között az országos evangélikus médiatáborban, Gyenesdiáson a Magyarországi Evangélikus Egyház Kapernaum Szeretintézményében. Ezért a tizenhárom fiatal résztvevő nemcsak hallhatott a műfaji sajátosságokról, hanem rögvést alkalmazhatta is a tanulatok.

Az e sorok írója által vezetett táborban a településnek a múlt héten új rádióadása és magazinja volt a helyszínen telepített stúdió és szerkesztőség jóvoltából.

A SZERZŐ FELVÉTELE

A résztvevők feladata rádióadások és egy húszoldalas újság készítése volt azzal a kikötéssel, hogy mind a műsoroknak, mind a lapnak a táborról és az ott törtétekről kell szólítani.

Téma pedig akadt bőven, a hajókirándulástól kezdve az esti és

hajnali strandoláson át a városnézésig és az utcafesztiválig. A jövő reménybeli tollforgatói mindenütt jelen voltak, és minden eseményről be is számoltak. Akadtak olyanok is, akik ráadás-ként a hét közepén interjút készítettek egy fegyver- és veteránau-

tó-gyűjtővel. Mások – a hét lelki programjéért felelős – Weltler Gábor teológushallgatóval beszélgettek. A gazdag programok miatt az újság elkészítése és a rádióadások vágása sokszor az éjszakába nyúlt; a visszajelzések szerint a diákok ennek ellenére nem bánták, hogy a nyári szünetből egy hetet „munkával” töltöttek el.

A tábor végén valamennyien hazavitték az egy hét alatt készült munkákat, az újság az utolsó napon mindenki kezébe is vehette. A résztvevők azonban nem csupán a maguk szórakoztatására publikálták írásaikat – a lap egy-egy példányát a tábor szomszédságában élő idősökhöz is eljuttatták.

■ GYÖRE BALÁZS

Vízilabdázom a fiammal

Nem könnyű kifogni, hogy üres legyen a két kapu. Ebéd- vagy vacsoraidőben kinnálkodik erre a legtöbb esély. Az iszapba mélyen bedolgozott vasrudak ugyanis igazság szerint az egyik part menti üdülő tulajdonát képezik. A talán szakszervezeti beutalóval – ha ugyan van még ilyen – itt nyaralók ugyanolyan kizárólagos jogon használhatják ezeket a kapukat, mint a sekély vízbe hosszan benyúló stéget. Amint a többnyire túlsúlyos üdülővendégeket az étkezésre hívó kolump szava után elnyeli a szocialista realista épület, a magunkfajta külsősök is birtokba vehetik a pályát.

„Üresek a kapuk!” – kiáltja el magát tízéves Marci fiam, és máris gázolunk a vízbe, magunk mögött hagyva a lányokat, vagyis feleségemet és Blankát meg a kicsi Lujzát. Menet közben, amolyan be-melegítésként, passzolgatjuk egymásnak a labdát. A kívülállók nem is sejtik, hogy a méret korántsem mindegy. Fejlesztés legalkalmasabb a 2-es, legfeljebb 3-as méretű labda, amely persze jó kemény kell, hogy legyen. Hihetetlen dilettáns az a vélekedés, hogy példának okáért a strandlabda is megteszi. Az egyszerűen túl könnyű, sem erővel dobni, sem irányítani nem lehet. Fejlesztés pedig teljességgel alkalmatlan. Hogy mást ne mondjak, nem lehet vele stukkolni, vagyis az ellenfél labdáját visszafejelni.

Ami a többnyire nem fejlelünk, hanem vízilabdázunk. Általában magyar-orszag olimpiai döntőt játszunk. Az évek óta kialakult szereposztás szerint nekem egyidejűleg közvetítenem is kell a játékot. Egyikünk hol Kásás, Benedek, Kiss Gergő

és a Steinmetz fivérek, másikunk pedig az orosz válogatott. Az ő nevükkel azonban bajban vagyok. Korábbi híres sportolók nevét hívom segítségül, így a kapus többnyire Jaszin, aki helyett csereként majd Kavzasvili áll be. Ő persze nem orosz, hanem grúz, így aztán máris nem az oroszokkal, hanem a szovjetekkel vívunk öldöklő küzdelmet. Hadd tudja meg a gyerek, mit éltünk át az elmúlt rendszerben, példának okáért az 1956-os melbourne-i olimpián.

A mezőnyjátékosok között Blohint vezetem be a csapatba, mert őrá, mint aranylabdás focistára, emlékszem, aztán újra és újra az öttusázó Onyicsenkónak, Balczó ádáz ellenfelének a nevét harsogom. Marci rám szól, hogy hozzak be más játékosokat is, így a négyméteres már Szergej Bubka, a legendás ukrán rúdugró dobja. Aztán bizony elfogy a tudományom, így máris a politikusok jönnek.

A '80-as évek bőségesen kínálnak pártfőtitkárt: a Brezsnyev, Csernyenko, Andropov támadósort játszatom, majd csereként végre Gorbacsovot is beveszem a csapatba. Marci azonban résen van. „Nem ő helyeselté multkor a szovjetek 1956-os bevonulását?” – kérdezi méltatlankodva, mire gyorsan lehozom a pályáról a peresztrojka atyját. Aztán amikor újra cserélnem kell, bizony régebbieket is reaktiválok. Tisztesség ne essék szólni, egy idő után már Trockij és Berija is vízilabdázik Balatonszemesen. Utóbbi persze védőt játszik, ő ugyanis az államvédelemtől jött. Mindezzel együtt élvezzük a meccset. Közben azért arra gondolok: mi lesz, ha valaki a parton meghallja, hogy egy fűr-

ÉGTÁJOLÓ

dónadrágos püspök Szepesi György stílusában ilyeneket kiabál: „Kedves hallgatóim, Gromiko hatalmas bombáját a levegőben úszva ütötte szögletre Szécsit!”

Szabad így mókázni? Anélkül, hogy a blaszfémia bűnébe esnék, meg kell jegyezni: bizony, még Jézus is szeretete a játékot. Egy példázatában még csak utal a korabeli gyermekek szerepjátékára: „Furulyáztunk nektek, és nem táncoltatok; siratót énekelünk, és nem gyászoltatok” (Mt 11,17), más helyeken viszont már ő maga játszik. Tanítására is jellemző volt a derű. Természetesen voltak élethelyzetek, amikor súlyos szavakkal kellett szólnia, küldetését pedig a komor kereszt árnyékában volt kénytelen betölteni – mégsem maradt idegen tőle a játékoság és a humor. Az evangéliumok Jézusa nemcsak prédikál és gyógyít, csodát tesz és keresztet hordoz, hanem bizonyos helyzetekben játszik is. Jézus játszik a szavakkal, amikor a halászsokat emberhalásszá teszi, amikor Péterre, a kőszikla nevű apostolra egyházát akarja alapozni, vagy éppen amikor „sótlan sóról” beszél. Jézus játszik, amikor parodizálja a farizeust, játszik, amikor szavaival megjeleníti a szalkát és a gerendát vagy a szúnyogot és a tevét.

Úgy tűnik, nagyon elkalandozom e bibliai tájakon, mert Marci újra és újra figyelmeztet, hogy komolyan kell játszani. Ez persze – miközben jól megsuhintom a labdát – Kosztolányit juttatja eszembe: „A játszótársam, mondd, akarsz-e lenni, / akarsz-e mindig, mindig játszani, / akarsz-e együtt a sötétbe menni, / gyerekszívről fontosnak látszani...” (Akarsz-e játszani?)

Egy szép találata után kisfiam úgy csap a levegőbe, ahogy azt Kásástól látta az olimpiai döntőben. Igazi szláv bánat-úszom a labda után. Mintegy önmagamot is vigasztalva ezt mondom Marcinak: „Mit szólnál, ha cikket írnék erről a játékunkról?” „Égtájolót?” – kérdez vissza tárgyiszzerűen. „Azt, én vagyok a soros, közleg a lapzártá.” „Majd segíték” – ígéri a világ legtermészetesebb módján.

Nem is tudja, milyen sokat segített már eddig is. Mert egy gyerek sokszor jobban tud segíteni az apjának, mint a fontoskodó felnőtt öneki. Karinthy Frigyes mély önismeretről árulkodó írására gondolok a Tanár úr, kérem-ből, amelyben az apa tesz mind reménytelenebb kísérleteket arra, hogy elmagyarázza fiának ezt a szöveges példát: „Ha kilenc kályhában öt és fél nap alatt tizenkét köbméter bükkfát ég el – mennyi nap alatt ég el tizenkét kályhában kilenc köbméter bükkfát...” El is mondom Marcinak, hogy az ifjabb Karinthy is vízilabdázott ám. És ő nem a balatoni dagonyában, hanem az első osztályban. A szellemes írás azonban nem róla, Ferencről – művésznéven Cimiről –, hanem az ő később súlyos lelki beteg testvéréről, Gáborról

szól. Egyikükből Baumgartner- és Kosuth-díjas író, másikükből az „ördögöröcs” hordozója lett. Aki már nem tudott játszani.

Biztosan aggódott Karinthy a gyerekeiért. Mi lesz belőlük? Elnézem az enyéimet, és csak remélni tudok. Isten kezében vagyunk. Apjuk volnék, de meddig tudom kísérni léptüket? Mikor kell elengednem a kezüket? Meddig lehet önfeledten vízilabdázni velük? Mikor lesz az a pont, hogy hátat fordítanak? Most még minden olyan szép. Marci segít nekem cikket írni. Blanka gubbaszt az ágya szélén, és olvassa az Útmutatót. Lujza, a kicsi Lujza is összeteszi esténként a két kezét. Nemcsak az „Én Istenem, jó Istenem” kezdetű imádságot mondja, hanem a két naggyal együtt suttogja: „Hálát adok neked, mennyei Atyám, hogy a mai napon kegyelmesen megőriztél...”

Miközben Marci egy messzire pattant labda után úszik, hátamra fekszem, úgy lebegek a vízben. Behunyom a szemem. Boldog vagyok.

Fabiny Tamás püspök Északi Egyházkerület

A MÉDIUMOK TÁLALTÁK

Az egyházak ismét pénzt kaptak...

Miből lesz hír, és miből nem? Véletlenül vagy céltudatosan?

Az elmúlt napokban több hírforrás is tudtul adta, hogy a református és az evangélikus egyház ismét pénzhez jutott, méghozzá kormányzati forrásból. Arról nem szólt a fáma, hogy az illetékes miniszteriumok ebben a hónapban is kifizették az aktuális közüzemi számlát az

A visszakapott aszódai kastély...

FOTO: HOLMAN ATTILA

irodaépületük víz- vagy gázfogyasztása után, vagy hogy elvégezték a napi adminisztrációs feladatukat. Pedig mindkettő egyaránt a dolgok megszokott, napi menetének része.

Mi történt? Miről szól a hír? Az egykor államosított ingatlanok egy része (töredékek) után – a rendszerváltást követően elkezdett és 2011-ig tartó folyamatban – kártalanítást fizet a magyar állam. Ennek többféle technikája van. Volt, aki – kormányzati biztatásra – pénzintézettel hitelezte meg előre az összeget, a református és az evangélikus egyház pedig tartotta magát az eredeti megállapodásban rögzített folyamat-

hoz, amelynek az ez évre megállapított első részösszegét fizeti most ki a kincstár. (Volt olyan év, amikor nem került sor a törvénybeli kötelezettség kifizetésére.)

Arról sem szól a híradás, hogy nem az egész összeget kapja az egyház. Ott ugyanis, ahol természetben történik a kártalanítás (az elvett épületet kapjuk vissza), az önkormányzatot illeti meg a pénz. (Persze arról is érdemes lenne egyszer írni, hogy a természetben visszakapott épületek túlnyomó részét szinte használhatatlan, lepusztult állapotban kapjuk vissza, de úgy látszik, ez nem hírértékű.)

Az illetékes szerv csupán a napi munkáját, törvényben előírt feladatát teljesítette. A hír tehát nem hír. Vagy mégis? Aki olvassa, mit gondol? Az egyházak ismét valamiféle előnyhöz jutottak, megint pénzt kaptak az államtól. A hír igaz, csak a hangsúly, az időzítés, az adagolás tendenciózus.

Már szomorúan várom az őszi folytatást, amikor – mint már évek óta – menetrendszerűen megkezdődik az iskolafinanszírozási csatározás, amelynek során kiderül, milyen jó és kedvezményezett is az egyházi iskolák helyzete.

Ha mégis – bárcsak így lenne! – elmarad a pengeváltás, akkor megjelenik-e majd valamilyen újságban a jó hír: „Idén zökkenőmentesen, egyetértéssel zajlott a finanszírozási feladatok végrehajtása”? Közben meg azon töprenglek, vajon lesz-e elég fedezet iskoláink gázszámlájára, ha netán télen tél lesz.

Az egyházak ismét pénzt kaptak... Érdemes a hírek mögé nézni!

■ H. K.

Kulcsszerepben a diaszpóra

Kisebbségi egyházak lelkészeinek tanácskozása

► A németországi Fekete-erdő festői szépségű fürdőhelyén, Bad Herrenalbban rendezte meg a Lipcsei Egyetem Teológiai Kara mellett működő Diaszpórakutató Intézet immár második tanulmányi hetét elsősorban kisebbségi egyházakban szolgáló protestáns lelképásztorok számára. A mintegy ötven résztvevő tizenöt ország tizenkilenc egyházából érkezett Baden-Württembergbe, hogy nyolc napon keresztül – július 18. és 25. között – ismerkedjék Európa protestáns egyházainak történetével és mai helyzetével, különös tekintettel a diaszpóraproblémára.

Nem véletlen, hogy a konferencia résztvevőinek majdnem fele – huszonegy fő – magyar anyanyelvű volt: a Magyarországi Evangélikus, illetve a Magyarországi Református Egyház, valamint az erdélyi és felvidéki egyházkerületek képviselői között egyfajta „magyar-magyar” lelkészalálkozó is létrejött a konferencia keretében. A németországi vendéglátókon kívül francia, olasz, portugál, osztrák, szlovén, cseh, lengyel, litván és észt lelképásztorok is részt vettek a tanulmányi héten.

A két magyarországi történelmi protestáns egyházat kilencen képviselték; evangélikus részről Koskai Erzsébet, Kőszeghyiné Raczkó Zsuzsanna és Thuránszky István lelkészek, illetve Verebics Petra teológiai hallgató. Részt vett még a tanulmányi hét munkájában Kondor Péter keletbékési evangélikus esperes is, aki a 2006. januári lipcsei diaszpórakonferencia által ihletett informális munkacsoport tagjaként oroszlanrészét vállalt az év márciusában Berekfürdőn megrende-

zett Kárpát-medencei szórványkonferencia megszervezésében is.

A tanulmányi hét vezetője Karl-Christoph Epting lipcsei teológiai professzor volt. Nagy ívű nyitó előadásában azt vizsgálta, hogy mivel járultak hozzá az európai protestáns egyházak az európai gondolathoz, és hogy merre vezet a protestantizmus útja ma Európában. Rámutatott, hogy az egyre inkább kisebbségben, diaszpóra létformában élő protestantizmus ma is kulcsszerepet játszhat a kontinens erkölcsi megújulásában és az egyre súlyosbodó társadalmi kihívá-

Karl-Christoph Epting

A konferencia résztvevői szinte egybehangozóan úgy vélekedtek, hogy a hét egyik kimagasló eseménye volt Paulo Ricca olaszországi valdens teológiai professzor előadása. Az idős lelképásztor nagy lendülettel és szenvedéllyel elmondott előadásában nemcsak a valdens egyház lebilincselő történetét ismertette hallgatóival, hanem a valdens teológia prioritásain tájékozódva értelt a radikálisan elkötelezett Krisztus-követő életforma mellett, és az evangéliumi szegénység mai értelmezését állította szembe a jelenkor anyagelvárási fogyasztói kultúrájával. Előadása elgondolkodtató elemeket tartalmazott a római katolikus egyház legújabb egyháztani megújulásának az ökumenikus folyamatokra gyakorolt hatását illetően is.

A résztvevők a kényelmes és modern Evangelische Akademie vendégeiként nemcsak az egyes országok (Lengyelország, Ausztria, Magyarország, Szerbia, Franciaország, Portugália, Csehország és Szlovákia) protestantizmusát ismertető előadásokat hallgathatták meg, hanem alkalom nyílt minden résztvevő személyes bemutatkozására, élénk plenáris vitákra és a hívős (!) württembergi éjszaka nyúló kötetlen beszélgetésekre, találkozásokra is.

A lipcsei Diaszpórakutató Intézet által kezdeményezett konferenciasorozat immár második állomása kitűnő lehetőséget biztosított a feltöltekezésen és a pihenésen túl a még ma is élő kölcsönös előítéletek lebontására a személyes találkozásokon keresztül; inspiráló légrétegerősítést jelentett a résztvevők számára abban, hogy az európai történelmi protestantizmus minőségi kisebbségként ma is fontos küldetést teljesít a sok tekintetben a válság tüneteit mutató európai kontinensen.

■ GONDA LÁSZLÓ

Jonathan Edwards Európában

Megkésett tudósítás egy igen jelentős egyháztörténelmi konferenciáról

Az amerikai egyesült államokbeli Yale Egyetem Jonathan Edwards Központja és a Magyarországi Református Egyház Dunamelléki Egyházkerülete szervezésében a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara adott otthont annak a nemzetközi konferenciának május 8–9-én, amelynek célja az volt, hogy „Amerika teológusa” (Robert Jenson kifejezése), sokak szerint a valaha is élt legnagyobb amerikai teológus: Jonathan Edwards (1703–1758) végre bemutatkozhasson „az öreg Európának”.

Furcsa ellentmondás, hogy amíg manapság az amerikai kontinens teológusai nemzetközi konferenciákon sokkal jelentősebbnek, eredetibbnek bizonyulnak, mint a hagyományos európai (főleg német) iskolák, a 18. századi Jonathan Edwardsról, Amerika legjelentősebb teológusáról Európában mind ez ideig nem rendeztek konferenciát. Éppen ezért Magyarországot, Budapestet s azon belül is a Károli Gáspár Református Egyetemet különösen is nagy megtiszteltetés érte, amikor otthont adhatott ennek az egyedülálló eseménynek.

A konferencia fővédnöke dr. Szabó István, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke volt, aki már korábban is behatóan foglalkozott Jonathan Edwards életművével (például az Evangélikus Hittudományi Egyetemen 2003-ban elhangzott angol nyelvű habilitációs előadását is Edwardsról tartotta). A konferencia ötlete az Edwardsról több könyvet is publikáló Gerald McDermott-tól, a Virginia állambeli Roanoke College teológusprofesszorától származik, aki két évvel ezelőtt átutazóban Magyarországon járt, s ekkor vetette fel a püspöknek egy ilyen sok szempontból izgalmas konferencia rendezésének gondolatát.

McDermott professzor egyik célja az volt, hogy Amerikából idehívja a legmagasabb Edwards-kutatókat, s az ő előadásaihoz referátumot kérjen európai előadóktól. Két előadó személye volt ki-

vétel: az egyik az évtizedek óta Franciaországban élő, magyar származású római katolikus filozófus, Vető Miklós, aki franciául publikált Edwardsról egy komoly monográfiát; a másik a jelen sorok szerzője, aki szintén már két évtizeddel ezelőtt közzétette Edwardsnak a bibliai tipológiáról szóló néhány írását (Tipológiai szimbolizmus, Ikonológia és műértelmezés 4., Szeged, 1988), ám Edwards életművével beható módon csak 2006 őszén ismerkedett meg, amikor McDermott meghívására a Roanoke College vendégként professzor barátjának a szemináriumát is látogathatta, s az életmű egy szeletét alaposabban megismerhette.

Tudatosan írom, hogy az életmű „egy szeletét”, mert Edwards munkáinak a tudományos, úgynevezett kritikai kiadása mintegy huszonnégy vastag kötetet tesz ki, ám még ennél is több anyag férhet hozzá a Yale Egyetem Jonathan Edwards Központjának internetes honlapján (<https://edwards.yale.edu/archive>). A konferencia programjának ismertetője, amely szintén megtekinthető az interneten (<http://www.jonathanedwardsineurope.com/>), Edwardsot szellemesen a világhírű magyar származású iparművész, Breuer Marcell nevéhez fűződő székben ábrázolja.

A szervezők másik célja az volt, hogy e rendkívül sokoldalú 18. századi polihisztor (teológus, filozófus, esztéta, bibliatudós, történettudós, igehirdető, ébredésimozgalom-vezető, indiánok misszionáriusa) jelentőségét egyszerű és érthető módon hozza közelebb a magyar érdeklődőkhöz. Sajnálatos, hogy erre a törekvésre sem teológiáinkon, sem hazai gyülekezeteinkben nem figyeltek fel; evangélikus egyházunkat is e sorok íróján kívül mindössze egy személy (nevezetesen az édesapja) képviselte.

Mindazok számára, akik a talán nem eléggé hangos hírvéres ellenére mégis eljöttek (főleg református teológiai hallgatók), a konferencia igazi „beavatás” volt.

Ezt nagyban elősegítette, hogy McDermott fáradhatatlan amerikai pénzügytő tevékenységének (és nem utolsósorban kitaró imádságainak) köszönhetően jóléltű amerikai adakozók támogatásával a konferencia idejére Edwardsnak két könyve magyarul, egy pedig csehül is megjelenhetett. Ez utóbbi azért fontos, mert a környező közép-európai országok (Szlovákia, Csehország, Szerbia, Lengyelország, Románia), valamint Nyugat-Európa egyes országai (Hollandia, Franciaország, Németország, Anglia) is képviseltették magukat. A legszínvonalasabb hozzászólásokat egyébként a szomszédos régiókból érkező női előadók tartották.

Jonathan Edwards az amerikai „nagy ébredés”-nek volt az egyik vezéralakja, annak a néhány év alatt az amerikai keleti parton végigsöpörő lelki, megújulási mozgalomnak, amely a világi s nem hívő történészek szerint is annyira jelentős volt, hogy az egymástól etnikailag is idegen gyarmatokból egységes nemzetet kovácsolt, amelyek így 1776-ban kivívták Európától való függetlenségüket.

Edwardsnak eddig magyarul csak egy könyve jelent meg az erdélyi Koinónia Kiadónál (Ébredés az egyházban), ám a konferencia időpontja környékén két új fordítás is napvilágot látott: a Helikon Kiadó Az igaz erény természete című, főleg filozófusoknak szánt művét adta ki, a Gondolat Kiadó pedig az ébredési mozgalom pozitív és negatív tapasztalatait összegző, biblikus alaposágról és racionális higgadtságról tanúskodó munkáját, amelynek címe: Értekezés a vallási indula-

okról. Mindkettő Pásztor Péter fordításában, Boros Attila nyelvi s e sorok szerzőjének teológiai lektorálásával jelent meg több hónapos intenzív és izgalmas szellemi koprodukció gyümölcseként. A kötet címében a magyar fülnek kicsit ide-

2,2; Fil 2,5; Róm 12,16; Róm 15,5) Jézus és a Szentlélek által megérintett ember „elindul” a hit útján, s „megindul” a szenvedők láttán, vagyis a valódi hit elválaszthatatlan annak gyümölcseiként. A kötet címében a magyar fülnek kicsit ide-

„megindulni” a mi gyaroltságaink (Zsid 4,15).

Edwards ebben a könyvében különbséget tesz tizenkét olyan jel között, amelyek nem bizonyítják egyértelműen, de nem is cáfolják, hogy valódi, üdvösséget indító van szó, és tizenkét olyan jel között, amelyek egyértelműen bizonyítják azt.

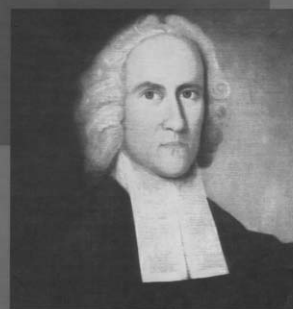
A 21. század elején élő, Istent őszintén kereső emberek számára Edwardsnak ez a könyve (amelyet egyébként William James a vallási pszichológia egyik klasszikus előfutárának tartott) igen nagy segítséget nyújt eligazodni a tarka vallási mozgalmak sokszor hangos piacán. Klaus Douglass Új reformáció című könyvéhez hasonlóan bibliaórákon is fel lehetne dolgozni ezt a könyvet; az egyes fejtegetéseket érdemes lenne hangosan is felolvasni, hogy a Lélek munkája egy 18. századi lélek ugyanis nem ismer sem földrajzi, sem időbeli határokat.

Őszintén kívánom, hogy legyen sok áldás e 18. századi amerikai gondolkodó mai magyar nyelvű olvasóin!

■ FABINY TIBOR (IFJ.)

JONATHAN EDWARDS

Értekezés a vallási indulatokról

Gondolat

genül csengő indulat szó az angolban affection, amelyet korábban csupán „érzés”-nek fordítottak, de ez félrevezető, mert Edwards szerint a keresztény hit a fej és a szív, az értelem és az érzelem egysége, egyfajta beállítódás (diszpozíció), gondolkodásmód, amelyet a görög eredeti a fronein igével fejez ki, amikor Pál apostol Krisztus példájára hivatkozik: „Az az indulat legyen bennetek...” (Fil

Jonathan Edwards: Értekezés a vallási indulatokról. Gondolat Kiadó, Budapest, 2007. Ára 4200 forint.

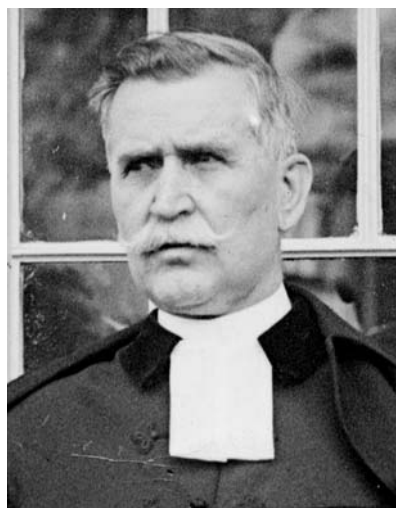
Elitegyház?

Hosszú évtizedeket kellett várni arra, hogy a Horthy-korszakról – történetéről, társadalmáról – szélesebb körben is felszabadultan lehessen beszélni, bár minden bizonnyal sokakban még ma is él az előző rendszer szinte minden megkülönböztetést nélkülöző, hivatalos elítélő dogmáiból áradó ellenérzés. Pedig Magyarország történetének egyik legkritikusabb időszakában, a 20. század első felében éppen az egykori kormányzó nevével fémjelzett időszak – a maga súlyos ellentmondásaival együtt – a fennmaradás és átalakulás meghatározó negyedszázada.

A *Rubicon* történelmi magazin 2007/4–5. száma (*Élitek a Horthy-korszakban*) arra vállalkozott, hogy átfogó képet adjon az olvasóknak a korabeli társadalmi elit életéről, szereplőiről nemcsak az arisztokrácia, a politika és a gazdaság világában, hanem a honvédség, a tudósok, a művészek és a történelmi egyházak körében is.

A katolikus, a református és az evangélikus egyház vezetőit bemutató tanulmányban *Gergely Jenő* történész, a kor ismert kutatója átfogó képet rajzol a három felekezet általános közéleti helyzetéről. Az érdeklődő olvasónak persze

különbségek voltak. Ennek egyik oka éppen az, hogy a reformált egyházak közjogi és közéleti egyenjogúsítása teljesen sohasem ment végbe, ráadásul az egyházi mozgáster is jelentősen átalakult a versailles-i békerendszer nyomán. Ezt a katolikusok és a protestánsok kö-

Raffay Sándor evangélikus püspök

Baltazár Dezső református püspök

zött meglévő különbséget Gergely érzékenyen mutatja be, a nagybirtokos katolikus klérus és az összehasonlításban lényegesen szegényebb evangélikusság helyzete közötti eltérést alaposan adja. A körkép így azt a benyomást erősíti meg, hogy a történelmi keresztény felekezetek a korszak elitjének természetes részét jelentették, mégis az egyházi vezetők körében is létezett – felekezeti helyzetének megfelelően – egy további, jelentős rétegződés. Az egyházi elitekhez tartozás tehát önmagában semmiképpen sem jelentett azonos mozgásteret, lehetőségeket.

Evangélikus egyházunk bemutatása sajátosan szembesít bennünket közelmúltunkkal. Az elitek „emelkedés” társadalmi mércéje egyik oldalon a püspöki szék elérése, amelyben nem a vagyoni helyzet volt meghatározó, hanem a személyes teljesítmény (a teológia tudományos művelése, lelkesítő pálya) és a lelkesítő családból való származás. (Érdekes, hogy ez utóbbi a Horthy-korszak után is jelentős szerepet játszik.) Ezzel ellentétben világi vezetőink esetében fontos té-

katolikus püspökök között is számosan emelkedtek alulról a legmagasabb püspöki méltóságokba, hiszen kinevezésükkel együtt egyházuk, egyházmegyéjük birtokaihoz is hozzájutottak. Mai szemmel nézve mindenképp megállapíthatjuk, hogy bár az egyházi liturgia juttatásával nyitottabbá vált a Horthy-korszakban, mint korábban, mégis csupán része volt az azóta is tartó átalakulásnak.

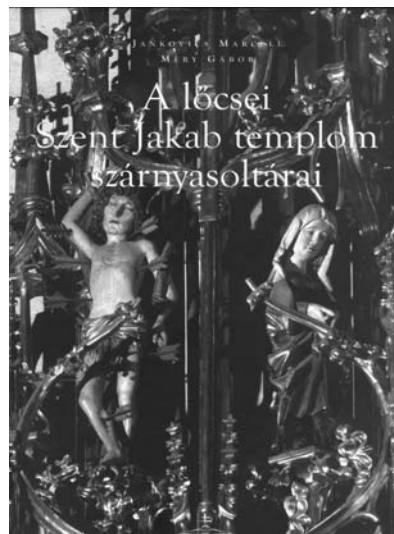
A *Rubicon* magazin e száma a szélesebb olvasóközönségre tekintettel mutatja be az egyházak helyzetét a két világháború között, így mélysegekbe, felekezeti sajátosságokba csak korlátozottan vezethet be – mégis jó szolgálatot tett a téma felvállalásával és az általános kép megrajzolásával. A táblázatos adatok, illetve egy-egy jelentős személyiség – evangélikus részről Raffay Sándor püspök, a reformátusok közül pedig Baltazár Dezső püspök – bemutatása tesz ki élesebbé a kontúrokat. Aki azonban kézbe veszi az összeállítást, kedvet kaphat nemcsak a Horthy-korszak, hanem a korabeli egyházak alaposabb megismerésére is.

■ DR. KORÁNYI ANDRÁS

Életre kelő szobrok

Album a lőcsei szárnyas oltárokról

A nemrég napvilágot látott kötet különleges tárlatvezetés Európába egyik legszebb templomában, benne kontinensünk legmagasabb szárnyas oltárával: s – mint a könyvből kiderül – a lőcsei Szent Jakab-templom nemcsak az oltárok számát, hanem szépségét tekintve is páratlan.

A kötet egyik szerzője, *Jankovics Marcell* a templom gazdag szimbólumrendszerű oltárainak képanyagán kíséri végig az olvasót. A gyönyörű felvételeket *Méry Gábor* fotóművész készítette, aki egyben a könyv kiadója is.

Amikor kézbe vettem az albumot, arra gondoltam, hogy kétfajta ember létezik: aki még nem járt Lőcsén, de ha arra jár, tudatosan a templomért keresi fel; s az, aki már járt ott, de a könyvet föllapozva örömmel eleveníti fel a látottakat. Nekem egyelőre csak az a lehetőség jutott, hogy a *Méry Ratio* kiadó vezetőjével, *Méry Gáborral* beszélgessek arról, mi készíttette erre a páratlan munkára.

A kötet fotója harmadik alapiskolás volt, azaz elemista, amikor Lőcsén járt egy osztálykirándulás során, és már akkor megragadták *Lőcsei Pál* mester faragványai. Olyan mély volt az egykori benyomás, hogy kiadóként az első naptárt már *Lőcsei Pál Utolsó vacsorájáról* készítette. Akkor az apostolokat nem tudták be-

azonosítani, maradt hát feladat. Igaz, ez tíz évvel később *Jankovics Marcell* sem sikerült, de létrejött egy kapcsolat s ennek eredményeképpen egy gyönyörű album a gótika legszebb alkotásáról.

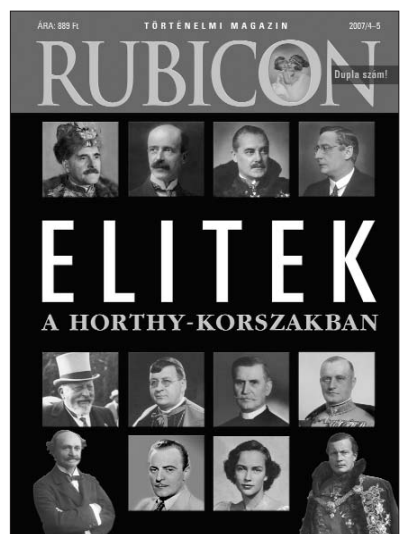
Bár a művek teljes mértékben magukon viselik a gótika jeleit, számomra mégis volt bennük valami kettősség. A képek alapján érzem bennük a kor hangulatát, de mintha a naiv művészet, a népiesség is megjelenne. *Méry Gábor Lőcsei Pál* zsenialitásának tudja be, hogy az alkotások nem merevek, és ő inkább picit gyerekesnek nevezné, mint népinek. Ennek ellenére lenyűgözően szépek ezek az oltárok, sőt játékosak, és az irónia sem hiányzik belőlük.

A Szent Jakab-templom tizenkét szárnyas oltárát megtekinteni szinte lehetetlen. Már nincs magyar nyelvű szertartás benne, és magyar nyelvű idegenvezetés sem. A látogatót alig egy órára engedik be a templomba, de ez az idő kevés arra, hogy az őt érő információmennyiséget befogadja, hogy a képeket magában rögzítse, és az alkotások szépségét átélje. Az idő hiányát pótolja most ez az album, amelynek elkészítése sem volt zökkenőmentes. A szlovák katolikus egyháztól, a szépehelyi püspöktől körülbelül félévnyi utánajárás eredményeként sikerült engedélyt szerezni a fényképezéshez, de sikerült. A világitást a Duna Televízió biztosította. A képek pedig önmagukért beszélnek.

*Méry Gábor*nak megérte ezt az álmod tíz évig dédelgetnie. Beszélgetésünk másnapján töltötte be a negyvenedik évét, és ahogy ő mondta, ennek a könyvnek ebben az időszakban kellett elkészülnie. Elvégre „mindennek rendelt ideje van” (Préd 3,1; Károli-fordítás).

■ VERES EMESE-GYÖNGYVÉR

Jankovics Marcell – Méry Gábor: A lőcsei Szent Jakab-templom szárnyas oltárai. Méry Ratio Kiadó, Somorja, 2007. Ára 6900 forint. Megvásárolható a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.) és a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4.) is.

először ahhoz kell szoktatni magát, hogy az egyházi vezetők a társadalmi elit természetes szereplői voltak történelmi beágyazottságuk miatt, még akkor is, ha a katolikus és protestáns egyházak között e tekintetben is hatalmas

A Princetoni javaslat és magyar fogadtatása

Még a teológiai, egyházi irodalmat rendszeresen és szívesen olvasók számára sem ismert teljes egészében *ifj. dr. Fabiny Tibor* teológiai munkássága: szerzőként, fordítóként, illetve szerkesztőként egyaránt tevékenykedik. Ez mennyiségileg és minőségileg is hatalmas, szorgalmas munkát jelent. Érdeklődési köre szinte végtelen, nyelvismerte Magyarországon ritkaságszámba megy.

munkásságáról, jegyzeteiről és könyveiről, illetve az olyan kiadványokról, amelyeknek a megjelenésében például szakmai lektorként vett részt (a legutóbbi ilyen *Jonathan Edwards Értekezése a vallási indulatokról* című művének magyar kiadása: Gondolat Kiadó, Budapest, 2007). Őszintén csodálkozom, hogy általában nem értékeljük kellő módon ezt a megfizetést és hasznos szolgálatot.

Minden publikációja azonos célú: a keresztény egység elősegítése a 21. században; nem a megszokott formákban, hanem új nézőpontból és más igénnyel. Azt a két kötetet, amelyekről az alábbiakban szólok, szintén csak összefüggéseiben szabad olvasni. Így tudjuk igazán megbecsülni mondandójukat. Az egyik az *Egy testben a kereszt által – Princetoni javaslat a keresztények egységére* címet viseli; a másiknak *Egy házban élnek-e a keresztények? – Magyar reflexiók a Princetoni javaslatra* a címe.

Rátérve tulajdonképpeni feladatomra, a két összefüggő könyv ismertetésére, néhány megállapítást rögzítek.

Az úgynevezett *Princetoni javaslat* hetvenegy tételből álló közös munka, jelentős mai teológusok, főleg amerikai, de legalábbis angol nyelvű szakemberek tollából. *Princetoni javaslat* szándéka nem az volt, hogy végleges, minden történelmi felekezet által elfogadott közös hitvallás vagy dogma legyen, megkérdőjelezhetetlen igazságokkal és tömör, mégis érthető kifejezésekkel – a szerzők ehelyett javaslatot tesznek: találjunk közös utat és irányt az eddigi, gyakran zsákutcába futott kísérletek után, hogy a feltétlenül szükséges egységtörekvés a 21. században is folytatódjék. A magyar kiadás szerkesztője, *Fabiny Tibor* a kötetet finom utalásként *Vajta Vilmos*, a hitvallásos ökumené teológusa emlékének ajánlotta, jelezvén saját alapállását.

Jó értelemben vett provokáció a princetoni nyilatkozat, ezért amikor 2005-ben a magyar fordítás szakmai ellenőrzésére kértek, örömmel vállaltam a feladatot, részben már ellenvéleményeket is ismerve. Nem bántam meg, mert a másodikként ismertetendő kötet igazolja, hogy a javaslat a teológiai és egyházi élet jelentős képviselőit

véleményük megfogalmazására készítette – kommentárjaikat immár el is olvashatjuk.

A magyar reflexiókat tartalmazó kiadvány már nem fűzetnek, hanem könyvnek tekinthető (165 lapnyi a terjedelme). Alapjában véve az előző kötet visszhangjának nevezhetjük. A szerkesztő előszava után nyolc felekezet – a református, római katolikus, evangélikus, baptista, metodista, adventista,

gi magyarországi történelmi egyházaink szinte teljes képét alkotják.

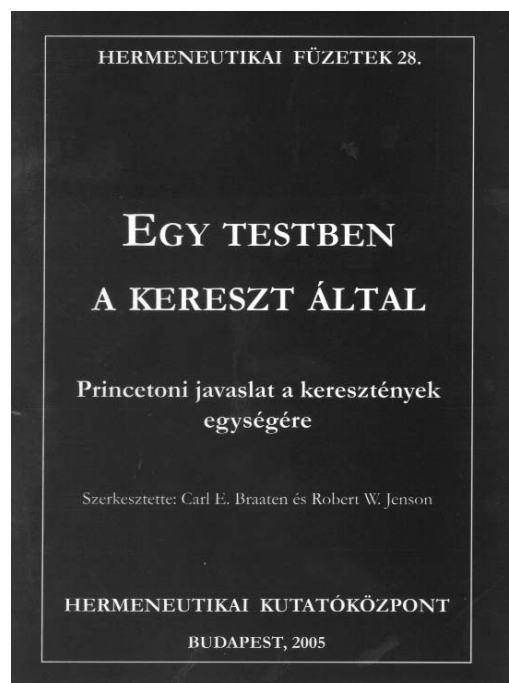
A vallomások még a paksi ötödik országos evangélikus találkozó előtt készültek, de az ott folytatandó kerekasztal-beszélgetésre tekintettel. Bárcsak sokan elolvasták volna a résztvevők közül, hogy ne kellett volna mindent előlről kezdeni!

E kötetnek erénye a teológiai szakszerűség éppen úgy, mint az, hogy mai gyülekezeti, gyakorlati kérdéseket vet föl, amelyekkel valamennyien szembekerülünk, és amelyekre őszinte, hiteles válaszokat várunk; nemcsak elvont tételeket, hanem megoldásokat. Minden mai elméleti munkának is úgy van értelme az egyházban, hogy a megbékélést (rekonkiliáció) szolgálja, biztat, sőt pozitív cselekvésekre mozgósít.

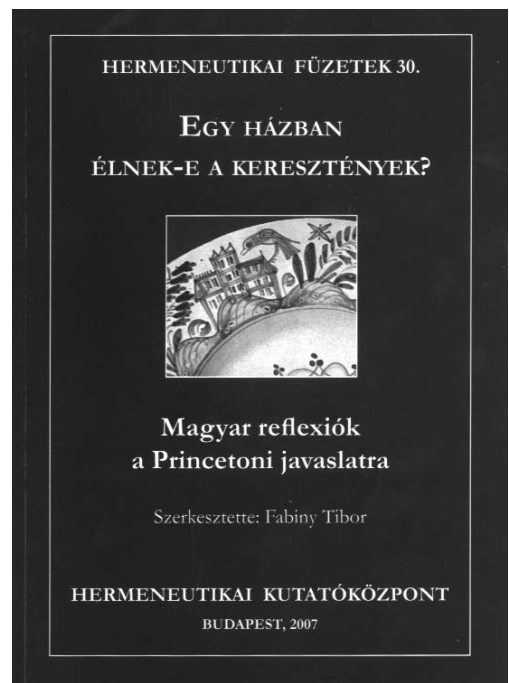
A paksi találkozón néhány hallgató túlságosan is magas szintűnek tartotta a teológiai kérdésekről folytatott kerekasztal-beszélgetést. Még mindig van azonban időnk október 4-ig, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának szervezésében tartandó konferenciáig, amelyen a fentebb ismertetett két munkát vitatják majd meg. Kíváncsi, hogy a könyvek ismeretében tartalmas hozzászólások születnek-e a tanácskozáson!

Így lesz valóban magyar közösségi véleménynyilvánítással a két mű, egyszersmind használható eszközzé a jövőben egyházunk építéséhez és az ökumené erősítéséhez.

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY

Fabiny sorozatszerkesztőként, illetve egyes kötetek szerkesztőjeként is jegyzi a Hermeneutikai Kutatóközpont *Hermeneutikai Füzetek* című sorozatát, amely már a harmincadik kötetnél tart; a Magyar Luther Szövetség *Magyar Luther Könyvek* címet viselő sorozatában tizenegy, *Magyar Luther Füzetek* sorozatcímű pedig kilenc kiadvány látott napvilágot az ő szerkesztésében. Ezenkívül gondozza az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület köteteit is. És akkor még nem is beszéltünk más jellegű irodalmi

ortodox, illetve a németországi Evangelische Freikirche – különböző alapállású képviselője (teológusa, püspöke) szólal meg benne. (Az egyik szerző, *Szirtes András* baptista lelkész, teológiai tanár a közelmúltban 31 évesen elhunyt. – A szerk.) A szerkesztő hat azonos kérdéssel fordult válaszadásra felkért testvéreinkhez. Valóban tanulságos, hogy az azonos kérdésekre hitvallási, tradicionális, gyakorlati vagy egyéni véleményként milyen különböző feleletek érkeztek. Az egyes válaszok mint mozaikkockák jelen-

1. *Egy testben a kereszt által – Princetoni javaslat a keresztények egységére. Szerkesztette Carl E. Braaten és Robert W. Jenson. Hermeneutikai Kutatóközpont, Budapest, 2005. (Hermeneutikai Füzetek 28.) Ára 735 forint.*

2. *Egy házban élnek-e a keresztények? – Magyar reflexiók a Princetoni javaslatra. Szerkesztette Fabiny Tibor. Hermeneutikai Kutatóközpont, Budapest, 2007. (Hermeneutikai Füzetek 30.) Ára 1200 forint. A kiadványok a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.) és a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4.) is kaphatók.*

► Az *Evangélikus Élet* hasábjain megjelent első úti beszámolómat (*Útinapló-töredékek, az objektivitás igénye nélkül...*, 2006/47. szám) koszovói, macedóniai, boszniai és ciprusi látogatásomról írtam. Az összeállítás bevezetőjét azzal az ígérettel zártam, hogy ha eljutok más magyar katonai kontingensekben szolgálókhoz is, tudósítok róla. Idén húsvétkor, illetve a nyár közepén adódott rá lehetőség, hogy felkeressem a még meg nem látogatott csapatokat.

■ LACKNER PÁL evangélikus lelkész, dandártábornok, táborigazgató

Az *Ószövetség* alapos ismerői bizonyára fennakadnak e cím olvastán: Tessék? Miről is van szó? Hol van ez a tábor? Tudjuk, hogy a Saul királlyal folytatott harcok során sok helyen járt a pástorfiúból felemelkedett hadvezér, barlangban, erdőben és sátorban is, de valószínű, hogy senkinek sem villan be egy konkrét táborhely. Ha segítségül elárulom, hogy ez a bizonyos „Dávid-tábor” az Amerikai Egyesült Államokban van, akkor az olvasó joggal gondol arra, hogy a nyári hőség megártott a szerzőnek. Ha azonban az emlegetett helyet angol néven említtem – Camp David –, akkor már sokaknak ismerős lehet.

E helyütt található az amerikai flotta egyik kiképzőbázisa. Ez egyben a mindenkor elnök pihenőhelye, ahol azonban néha munka is folyik: itt kötötték meg az egyiptomi–izraeli békeszerződést, amely a Szezi-csatornától keletre fekvő területek sorsát rendezte. A szerződésben foglalt betartását a helyszínen nemzetközi csapat ellenőrzi és segíti; angol néven Multinational Forces and Observers (MFO), magyarul Többnemzetiségű Erők és Megfigyelők.

Azok a missziók, ahol eddig jártam, EU- vagy NATO-alapon működtek, európai és amerikai, kanadai erőkkel, helyenként volt néhány békepartner-katona a Kaukázusból, a Balkánról vagy Marokkóból; ez alól csak Ciprus volt kivétel, ahol az állomány negyede latin-amerikai egyenruhát viselt. Az MFO zászlóaljai viszont fidszi, kolumbiai és Puerto Ricó-i illetőségűek, kiegészítve az USA, Kanada és Norvégia küldöttjeivel, illetve néhány szakterület csapataival: francia szállítórepülőgépekkel, olasz hajósokkal,

uruguayi szállítókkal, új-zélandi kiképzőkkel és magyar katonai rendszerekkel – katonák és rendőrök alkotják ezt a közösséget. A nyelvek, egyenruhák, borszínek sajátos egyvelege ez.

Nagykedd éjszakáján még a fülemben csengenek az előző este hallgatott passió dallamai, amikor éjfél előtt felszállunk Ferihegyről. Bár telehold van, semmit sem látok a Balkánból, a tengerből is csak egy keveset. Fülledt trópusi éjszakában landolunk Kairóban – életemben először járok Afrikában, illetve Európán kívül. Az újdonság varázsa helyett azonban csak fáradtságot érzek. Irány a szálloda; a bőröndömet ugyanúgy átvilágítják, mint a reptéren – hiába, Egyiptomnak vannak rossz tapasztalatai az idegenforgalmat célba vevő terrorizmusról. Reggeli után indulunk – szerencsére az időkülönbség csak egy óra. Az MFO északi táborába tartunk. Jól megépített utakon megyünk, természetesen a helyi vezetési stílushoz alkalmazkodva. A gépkocsit vezető kolléga többet nyomja a dudát, mint a féket, indexet senki sem használ – úgy látszik, a sivatagi klíma nem kedvez az égőknek...

Az út nem túl változatos: sivatag, helyenként némi öntözéses gazdálkodással. Minden elágazásban rendőri ellenőrzőpontok; minket hivatalból átengednek. Hatalmas hídon megyünk át a Szezi-csatorna felett: hossza és magassága lenyűgöző. Az államelőőrök, *Mubarakról* elnevezett építmény a sós tavak vidékén két kontinenst köt össze: Afrikát és Ázsiát. Az út vége előtt, sólépárlók után rövid ideig a sivatag a tenger partja is

egyben. Nem egy klasszikus turistaparadicsom a vidék, a városok környékén azonban vannak kiépített strandok is.

Az első MFO-őrsnél (tizen-egynéhány fidszi katona teljesít itt szolgálatot havi váltásban) felvesszük a repeszálló mellényeket a civil ruhára – a zónán kívül tilos

A Szent Katalin-hegy

az egyenruha viselése. Erre a közelben lévő Gázai övezetben kialakult helyzet a magyarázat: jobb félni, mint megjedni. Amíg két kísérőm megkapja fegyverét, a kifüggesztett napirendet olvasom: 20.00–21.00: *Áhítat*. Mellette a beosztás: *sorban minden katona*. Meglep ez az információ.

A főtábor egy volt izraeli reptér. Itt nem konténerek, hanem házak vannak; én is kapok egy lakást itt idejére.

A magyar kontingensparancsok régi barátként fogad, és ez nem protokoll csupán: másfél évtizede ismerjük egymást, jó néhány közös feladat van a hátunk mögött.

Ünnepélyesen fogadtak a tábor főterén, ahol a magyarokon kívül egy fidszi

Még ta

Lac

Egyenes úton Dávid táb

ismeretekről tesz bizonyosságot – ráadásul lutheránus alapon. Eddig ilyen elkötelezett parancsnokokkal leginkább német táborokban találkoztam, de többségükben szabadegyházi színezetben. (Elgondolkodtató tapasztalat, hogy ha a vezető aktív az egyházi életben, akkor ez milyen nagy hozadék az adott lelkészi szolgálat munkájában! Az előjáró példája komoly faktor a katonák közt.)

Egy napom volt beszélgetni a magyarokkal, megszokni a klímát – nappal 40 fok felett, este kell a pulóver. Nagypéntek reggel irány a déli tábor: két óra mellényben és sisakkal, a következő négy ezek nélkül. Az út fele a tényleges határvonalon megy: jobbra Izrael, balra Egyiptom. A jobb oldalon sokkal intenzívebb a mezőgazdasági munka, mint a másikon. A beduinok helyzete sajátos, de bizonyosan nem a rendszer kedvencei. Kérünk az Akabai-öböl partjára. „Most figyelj! – szól rám a parancsnok. – Ahol állunk, az Egyiptom, balra Izrael, félbalra Jordánia, szemben Szaúd-Arábia.” (Középen pedig a víz, amely nemzetközi vízi út.)

A déli tábor sokkal kisebb, mint az északi: csak a Puerto Ricó-i csapat van itt, meg az olaszok és egy tucat magyar. Puerto Rico az USA társult állama: katonái az Államok egyenruháját hordják, de igazából a spanyol nyelvet használják; papjuk mindennap miséznek spanyolul, csak a nagyünnepeken és vasárnap van ezenfelül angol nyelvű mise. Délután fél négykor volt számunkra hely a légkon-

díszszakasz sorakozik, és bemutatja angolszász hagyományokat tükröző alaki szemléjét. Utána el kell mennem az emlékfal előtt – két magyar is meghalt közlekedési balesetben –; a leghosszabb az amerikai tábla: egy teljes zászlóalj, majdnem háromszáz ember veszett a tengerbe hazaúton, repülővel.

A főparancsnok *Ludvigsen* norvég vezérőrnagy, aki a bemutatkozó beszélgetés során meglepő módon alapos hittani

A rendszeres feladat – újra Koszovó

Június közepén rövid látogatást tettem a közelben, Koszovóba „ugrottunk le” sofőrrel. Itt az első felében *Pintér Mihály* ezredes teljesített szolgálatot, őt kellett vizitálni. A pár nap nagyon kompakt volt. Szombaton reggel indultunk autóval Budapestre, este konfirmáció alkalmával volt Prishtinában, a Szent László táborban, másnap délelőtt istentisztelet ugyanitt. Délután a főhadiszálláson a német istentiszteleten prédikáltam. Minden alkalmon egy maroknyi résztvevő. A német vezető lelkész – aki egész Koszovóban koordinálja a lelkészeket, nyelvi és felekezeti határok felett – mentegőzik emiatt: szabadságon vannak sokan.

Hétfőn Prizrenbe, a déli területi parancsnokságra vezet az utam. Német többség van, jelen pillanatban török tábornok a vezető, grúzok és más kisebb csapatok is megtalálhatók itt. A templom a mai napra szervezett déli imádságra megtelik – negyvenen vagyunk, az alkalom az ebédszünetben zajlik. A német tábornok és helyettese itt vannak. A két evangélikus kollégán kívül mindkét katolikus lelkész is aktív résztvevője az együttlétnak – valamennyien németek.

Az énekkar négy szólamban énekel, érkezik a rendszeres és intenzív próbák eredménye – az egyik szólam vezetője egy svájci orvos ezredes, a kórház klinikai igazgatója. Utána az ebéd az Oázis névre hallgató intézményben zajlik. Ezt a két német táborigazgató lelkészi szolgálat működteti: gyülekezeti ház könyvtárral, imateremmel, étteremmel – az idegen környezetben testi-lelki felüdülést kínál a betérőknek. A táborigazgató látogatásom idején nincs magyar beteg, a dolgozók pár hete jöttek haza, jó emléket hagytak munkájuk színvonaláról.

A kedd a nyugati szektoré. Peja táborában van egy magyar század is; *Szentesi Csaba* őrnagy, görög katolikus lelkész szolgál ekkor közöttük. Ebéd után itt is felkernek egy áhítatra: az olasz templomcskában tizenötven lehetünk, eljött az olasz lelkész meg szlovén kollégája is, aki régi ismerősként üdvözlő. Délután a környék két jelentős kolostorát látogatjuk meg tizen-egynéhányan – mindkét helyen kitüntető figyelemmel fogadnak –, majd a szokásos udvariassági látogatás az olasz tábornoknál. Szerdán utazás haza, hiszen a tervek szerint hat nap múlva irány Afganisztán.

Tábori templom Prizrenben

Május eleje óta szerveződik a dolog, jönnek a telefonok, a levelek: el kellene látogatni a magyar katonákhoz, találkozni kellene esetleg a helyi vallási vezetőkkel. A tervek és ötletek lassan kristályosodnak, az előkészítőktől a szállítások pontosítása igényli a legtöbb energiát. Oltásaim elegendőek, ruházatomban, engedélyem megjött.

Az alapproblémák Afganisztánnal kapcsolatban a következők: a klíma magashegységi és sivatagos; sokféle nyelvet használnak; egy-egy településnek több neve is lehet; a latin betűs átírást bonyolítja a közvetítő nyelv saját helyesírása (angol vagy orosz); az általános biztonsági helyzet; a történelmileg – angol és orosz nagyhatalmi tervek által – determinált és generált, nemzetiségi, vallási és gazdasági szempontok miatt fennálló konfliktus; a három időszámítás – a keresztény, az iszlám és a perzsa – együttes használata.

A híradásokból sokak előtt ismert lehet az itt szolgáló nemzetközi kontingens, az ISAF, teljes nevén International Security Assistance Forces (Nemzetközi Biztonságsegítő Erők). Azt viszont szerintem kevesen tudják, hogy a Koránban – itt pedig a lakosság 99 százaléka az iszlám követője! – az *Isa* szó Jézus neve...

Kedd délután: felszállás Kecskemétre – 30 Celsius-fok, irány Hollandia. Addig egy AN-26-os szállító repülőgépet viszi a csapatot, én egy szabadságról visszatérő csoport függeléke vagyok. Eindhovenben – alig 15 Celsius-fokot mutat a hőmérő, kellene a pulóver, de persze senki nem hozott – átszállunk a holland légitörő nagy gépére: hátsó része úgy van berendezve, mint bármely utasszállító turistaosztálya. Az utaskísérők civil öltözékén, a névtáblán azonban rendfokozatuk is elolvasható. Naplemente előtt indulunk, terv szerint napkelte táján landolunk Kabulban.

Vacsora után nagyrészt félig alvó állapotban telik az idő. Egyszer csak hatal-

mas üvöltés... Egy holland katona kiabál: elmúlt éjfél, egy útitársnőnk ma ünnepi születésnapját – immár három perce –, el kellene neki énekelni a szokásos holland köszöntőt. Körülnézve látszik,

Városi utcaszélesítés

nem mindenkinek a szívébe lopta be ezzel az ünnepeltet...

Megszólal a kapitány hangja hollandul; az órára nézek, mely az otthoni idő szerint jár még. Terv szerint lenne még harminc percünk, a nap azonban a bal oldalon süt – lehet, hogy Pakisztán irányából közelítünk? Aztán pár perc múlva angolra vált a kapitány: homokvihar van Kabul felett, visszafordultunk. Ankarában szállunk le tíz perc múlva. A csomagok a gépben maradnak; szállodába kerülünk, amelyet nem hagyhatunk el; a teljes szeszitalom érvényben marad; helyi idő szerint 14 óraker – ebéd után – tájékoztató. (Egytel többet mutat az óra, mint otthon.) Már világos van, amikor ágyba zuhanok.

Az új terv: este indulás a reptérre, éjjel megint repülünk. Némi késéssel landolunk, a napkelte alig látszik a poros leve-

gőn keresztül. Ezernyolcszáz méter magasan vagyunk; ez a környéken alacsony fővárosnak számít, ha Nepált vagy Tibetet nézzük. A karórámat még másfél órával kell előre tekernem. A levegő fojtott,

tisztának nem nevezhető. Sietve átszállunk a németek gépére, újabb egy óra repülés. Az ablakok a fejünk felett, semmit sem látni a Hindukus hegységéből.

Leszállás után Mazar-e Sharif („drága szent sír”) városában mellbe vág a hőség. „Ez még csak 46 Celsius-fok” – hallom a tájékoztatót. Napszemüveg kötelező, e nélkül percekben belül megfájdul az ember szeme és feje. Ebéd után buszra szállunk, innen még bő három óra az út a magyar táborig. Addigra nekem is fel kell vennem a felszerelést: sisak, repeszálló mellény, pisztoly. Nehéz levegőt venni, de lassan megszokható. Az egész országot körbejáró utat negyven éve még a király építtette meg, néhány leágazással; általában elfogadható minőségű. A közlekedés módja még az arabnál is egyedibb.

Pol-e Khomriban a táborba érve lete-

Negy

Ávolabbi utakon

Kner Pál tábori püspök útinaplójából

Órából a Sínai-félszigetre

dicionált templomban: korrekt módon minden liturgikus tárgyat, ostyát és bort biztosítottak – de ez általában a missziókban természetesen így megy. Történelmi alkalom: itt még nem járt magyar tábori lelkész. Mindenki itt van, leszámítva az ügyeletest. A hőmérő higany-szála 48 fok felé közelít. Vacsoráig, aki teheti, leszalad a strandra; a fürdőzők számát meghaladja a hobbibúvároké.

Másnap a pihenőn lévőkkel együtt kirándulni megyünk: a Szent Katalin-kolostor a cél. Utazunk irányonként 250 kilométert. Otthon ezzel Budapestről

Katalin-hegy közti völgyben fekszik az ortodoxia egyik rendkívül sajátos kolostora. Alig harminc tagja van, de az önálló – „autokefál” – egyházak közé sorolják, szellemi és irodalmi tekintetben ma is hangsúlyos (bár az utóbbi évtizedekben sokat veszített jelentőségéből). A két hegy – a helyi magyarázat szerint az igazi kőtáblák – emlékeztet a törvényadásra, ezért mindhárom „könyves” vallásnak (zsidó, keresztény, iszlám) fontos helye ez. Még szerdán telefonos érdeklődésünkre az a válasz érkezett, hogy természetesen ezen a szombaton is nyitva

bokrot, sem az épületeket vagy a könyvtárat. Ezek után a hegyek megmászásához sem volt sok kedvünk. Visszafelé hatalmas porvihar kísér a táborig. A tengerparton ötperces zápor. Az utóbbi évben már másodszor esett – hallom –, a „múltkor”, advent elején húsz percig tartott...

Húsvét reggelén irány a főhadiszállás. Megint hat óra tengelyen. Az északi táborban három templom van: amerikai – akkor olasz anyanyelvű katolikus lelkészrel –, kolumbiai (természetesen katolikus) és a fidszi, ahol minden katona metodista. Itt fenn pár éve adventben járt már magyar lelkész: Szabó Tamás katolikus tábori püspök tagja volt egy ünnep előtti delegációnak, fél napot lehetett itt.

A kolumbiai templomban tartottuk most az istentiszteletet, amelyen minden magyar ott volt, de részt vett rajta a házigazdák parancsnoka és a lelkésze is, többször megköszönve, hogy őket választottuk helyszínül. Utána a magyar klubban vacsoráztunk együtt: hagyományos itthoni húsvéti fogások az asztalon. Egyiptomban vagyunk, de élelmi-szerbiztonsági okokból minden Izraelből kerül a konyhára. Tojás, bárány nem probléma, de a sonkáért keményen megdolgozott a beszerző. Még sütemény is készült; a lányok előrebocsátották a külföldön megszokott mondatot: „Bocs, de a liszt nem olyan, mint otthon.” A finomság ennek ellenére hamar elfogy.

Hétfőn, ami itt munkanap, meglátogattam a többi lelkészt. Az amerikai koléga érthetően és rövid mondatokban beszélt angolul – középiskolás korában vándorolt ki családjával együtt Itáliából –; számára magától értődő, hogy nem mindenkinek az angol az anyanyelve.

A fidszi altáborban nagy csapat fogadott, kiadós programmal. Először egy

előbb említett okokból. Végül egy rövid beszámoló a tábori lelkészi szolgálatról. A második mondat után ránézek a kísérőre: „Jól értetted” – nyugtat meg. „A fidszi seregben minden zászlóaljnak van saját lelkésze.” Ez az európaiaknál a vágyalom – nálunk is. Kiderül, hogy minden lelkésznek – „sajnos, még csak” – három főállású segítőtje van: a karnagy, a főkatekéta (a hitoktatás a feladata) és a fődiakónus (szociális feladatokat lát el). Ezért még minden században van két-két félállású segítség: egy-egy katekéta és diakónus. A 380 emberből négy teljes munkaidőben, nyolc pedig félállásban a katonák nem katonai ellátását végzi: hitélet, értelmes szabadidős programok, szociális kérdések...

Átme gyünk az imaterembe – elnézést kérek, csak harminc pihenő katonát tudtak összehívni. A néhány mondatos köszöntések után énekeltek. Énekeskönyvükben csak szöveg található. A hangadás után négy-hat szöveggel énekeltek, a többszöveggel nem merev párhuzamokat jelent náluk.

Visszaúton pár órát töltöttem Kairóban, ahol még az „evangelikus” templomot is meg akarták mutatni kísérőim, nem tudva, hogy az *evangelical* nem evangelikus (létezik egy német nyelvű evangelikus gyülekezet is itt, de azt nem találjuk meg).

Itt ért utol SMS-ben az üzenet: a tervekkel ellentétben a megérkezés után nem kell este továbbmennem Afganisztánba; technikai okok miatt akkor indulnak, amikor én Alexandria felett leszek. Ezek szerint – ellentétben Sínával, ahol ez elsőre sikerült – Afganisztánba harmadik kísérletre sem fogok eljutni.

Gyülekezet az északi táborban

több irányban már külföldön lennének, itt elugrunk a közelbe. A tenger szintje felett 1500 méter magasban, a Mózes- és a

áll a kolostor, mégsem mehettünk be, két óra várakozás után sem. Nem láttuk sem Mózes kútját, sem az égő csipke-

Edik kísérlet – Afganisztánban

hetem a mellényt. Nagy élmény. Amikor lerakom, érzem, még ez is vizes, nemcsak a ruhám. Vacsora után a megszokott jelentés a PRT (tartományi újjáépítő csoport) tevékenységéről és életéről. A tábornak van saját lelkésze – Nagy László őrnagy, református lelkipásztor, de ő otthon van szabadságon; azzal a géppel ment, amellyel én jöttem –, egy napot várt csapatával Kabulban a továbbrepülésre. Szándékosan szerveztük így, hogy ha már jönnöm kell, a „parókus” távolléte alatt is legyen kint lelkész a kontingenssel.

Másnap, pénteken délelőtt van az istentisztelet, itt ugyanis ez a munkaszüneti nap. Mindenkin ott a fegyver, rajtam is. Két helyen nem kell fegyver: a hálókörletben és a fürdőben, illetve sportoláskor. Utóbbihoz az itteni klímában külön, határozott elszánás kell. A beszélgetések egész nap és este folynak. Sokan vannak, akikkel egy balkáni vagy ciprusi beszélgetés szálait folytathatom tovább. Néhány norvég katona is vendégeskedik itt, tervezett feladatot hajtanak végre. Az egyik őrnagy egyenruháján keresztes: ő a papjuk. Egy rövid, informatív megbeszélésen megállapodunk, hogy majd hét végén találkozunk.

Szombaton néhány folyamatban lévő munkát mutatnak be, építkezéseket vagy közművesítést. Délután a város körülölelő hegyekre megyünk fel; elmondhatatlan az öntözött területek és a sivatagi részek közötti kontraszt.

Vasárnap irány Kunduz (Qonduz), a szomszéd német tábor, ahol két magyar összekötőt dolgozik. Nincs túl messze, két óra az út, de késve indulunk – baleset miatt le van zárva. Itt kell a sisak is az autóban. Odaérve kiszállunk, kisebb homokvihar fogad. Az egyik katona előre megy, le akarja fényképezni csoportunkat. Hirtelen egy homoktölcsér jelenik meg, szempillantás alatt körülölel. Semmi rendkívüli, szemezsája tele-

meg porral, nagy derűtség a többiek között.

A szokott beszélgetések után délután találkozom a német katolikus tábori lelkészrel – a három katona életét követelő merényletkor már itt szolgált, az esetfeldolgozás és -feloldás tapasztalatait vitatjuk meg. Kora este részt veszek a szabadtéri istentiszteleten. Utána a lelkész hirdeti: ma nem kávézunk, a meleg miatt a beszélgetés egy doboz sör mellett zajlik. Ránézek: „És a tradíciók?” Válasza tömör: „Tudja, hogy szerzetes vagyok. Bingen-

Egy új híd

zonyíthatóan ezer évvel előbb ittak a szerzetesek sört, mint kávét.”

Reggel megint felszállás, a cél Kabul, itt a maroknyi csapat tagjaival találkozom, másnap délelőtt megmutatják a várost. A már Nagy Sándor előtt létezett város az iráni, a perzsa, majd a mogul korszak hatása után a múlt század elején német építészek segítségével alakult modern településsé, azután a század végén több mint húsz évig harcok pusztították. Csatorna nincs, vízvezeték alig, villany szinte mindenütt, de nem min-

dig. A tálbik idején a műemlékek nagy részét tudatosan rombolták le. Megdöbentek a királyi és királynői palota romjai, a kormányzati és oktatási épületek torzói. Egyedül a város alapítása óta meglévő hegyi erőd maradt meg többé-kevésbé egészben. A város lakosságáról pontos adatok nincsenek, három-négy millió emberről beszélnek általában. A legmagasabb pont a TV Hill („Tv-domb”) nevet viseli, magassága a tengerszint felett több mint 2050 méter. (Névadója a rajta álló televízió-adótorony.) Mivel csatorna nincs, a szállongó por mindenféle szennyet tartalmaz, nemigen van zöld növényzet, ami megkötné.

Reggel visszarepülnék Mazar-e Sharifba. A reptéren bejelentkezünk, majd elmegyünk reggelizni a kintinba. Utánunk jön szólni a recepció német katona, hogy a gépünk műszaki hibás – madárral ütközött –; a járat kimarad, együnk nyugodtan, a délelőtti folyamán majd kitalálnak valamit. Így is történik, egy olasz gép megy nyugatra – néhányunk miatt északi kitérővel. Ez más típus, vannak ablakai, látni végre a hegyeket.

Délután istentisztelet a német imasátorban: szinte mindenki itt van, sok az úrvacsorázó. Utána a havi magyar est: születésnaposok köszöntése, hosszú beszélgetés. Csütörtökön délelőtt a város híres kék mecsetének vezetője, az imám, *Alhaj Qari Oasim* fogad. Az épületkomplexum az iszlám tradíció szerint a negyedik kalifának, *Alinak* – aki *Mohamed* unokaöccse és veje volt – a sírját, a mecsetet, egy nagy létszámú Korán-iskolát, könyvtárat, valamint egy múzeumot foglal magába. Hivatalos neve „Rusa-ye Sharif”, azaz „drága (rózsakert)”. A sítták itt kisebbséget alkotnak a szunnitákkal szemben; a nagy zarándoklatra félmillió ember jön ide évente. Az ő rangsorukban a város Mekka, Medina és Jeruzsálem után áll fontossági sorrendben. Ennek egyik ki-

fejező jele, hogy az itteni imám rendszeresen a mekkai nagy zarándoklat egyik főszónoka.

A kapuban le kell vetni a bakancsot, zokniban lépkedünk a csempézett udvaron. A múzeum után a könyvtárba té-

elképzelni, hogy a talibán ideológia mit értett a lelkeknek.

Pénteken eszmét cserélek a német és a norvég kollégákkal. Szombaton indulok haza, Üzbegisztánban kell átszállnom. Itt még egy fél órát tekerek a kar-

Milyen jövő vár ránk?

rünk be, itt találkozunk a házigazdával, a többi épületbe idegen nem léphet be. A keleten kötelező udvariassági formulák után nehezen indul a beszélgetés. Helyi tolmácsunk van, perzsa anyanyelvű, Berlinben tanult, a Humboldt Egyetemen. Megemlítem vendéglátómnak, hogy Budapest iszlám emlékei közül az egyik *Gül Babának* – a rózsák atyjának – a síremléke. Erre felhívja figyelmemet arra, hogy az iszlámban általános képtelenség ellenére itt a kék mecsetben a csempék az őshonos virágokat ábrázolják, mintegy hatvanfélét. A nemzetközi katonai jelenlétről mint a ma elképzelhető egyetlen megoldásról szól. Hirtelen a fundamentalizmus és a kényszervallásosság átkáról beszél: az erőszak nem lehet eszköz, de főleg cél az Örökkévaló követői számára. Szerinte nem tudjuk

órámon, majd ebéd után a német Airbus levegőbe emelkedik. Szabályos utasgép ülésekkel – a szállítógépeken csak pad volt –, zenehallgatási lehetőséggel. A személyzet gyakorlóegyenruhát hord, ez érezteti még, hogy még nem békés turistaúton vagyok.

Derült időben, az Aral-tó maradványai, a Kaukázus és a Kaszpi-tenger felett átrepülve érünk Európába. Hannoverben kiszáll az utasok nagy része, majd rövid repüléssel elérjük estére Köln. Itt már vár az ügyelet. A rossz hír, hogy mindkét magyar hátizsákját tévedésből kirakták Hannoverben; a jó, hogy megvannak, sőt már hozzák is utánunk gépkocsival. Éjfélre tényleg odaérnek. Beszállunk a kisbuszba; már csak 1200 kilométer, azaz tizenkét óra hazáig. Mi ez az eddigiekhez képest?

E világból...

Hol épül Magyarország?

„Magyarország itt épül” – láthatjuk az országot járva itt-ott a hatalmas táblákra írt jelmondatot. Ott, ahol valamilyen uniós támogatásból, pályázatból új létesítmény épül. Nincs is ezzel semmi baj, épüljön-szépüljön az ország, igazán ráfér. Ennyi évvel a módszerváltozás után több jót is érdemeltünk volna. Az ország lepusztult infrastruktúráját tekintve, szívesen látnék valóságos táblaerdőt is – mondjuk az utak mentén – ezzel a szlogenel.

Amúgy a dunaujvárosi hídavatásra nem hívtak meg egyetlen egyházi méltóságot sem. No nem mintha hiányozna, rég elegendő lett már a korábbi évek divathullámából, amikor még vágóhídszentelésre is kaptunk felkérést. De azért a szekszárdi Szent István hidat még megszentelte a kalocsai érsek, az evangélikus és a református esperes – pedig az is ebben az évben avatódott. S attól még, hogy a Pentele híd nem részesült egyházi áldásban, remélhetőleg nem omlik majd össze az áthaladó kamionok súlya alatt. Viszont a napnál is világosabb a jelzés: Magyarország nem ott épül! Mert ahol nincs szükség Isten áldására, ott Magyarország nem épülhet.

Tudják, hol épül ma Magyarország? Például minden vasárnap a templomi miséken, istentiszteleteken szerte hazában. Akár ki is lehetne függeszteni a táblát a templomajtók fölé: Magyarország itt épül. Mert e falak között az örökkelvő Istent hirdetik. Mert itt a szeretet, a kegyelem szava éri el a szíveket. Mert a

értékálló programokon vehetnek részt. Ahol kap a lélek is, de a test és a szellem is feltölthető. S ahol nincs alkohol és drog, sem mámor és elbutulás. Viszont jó időre ellátnak testi-lelki municióval az ott átélték.

Szívem szerint kiírnám minden rendes családi otthon bejárata fölé is: Magyarország itt épül. Ahol a gyerekeknek szerető édesapjuk és édesanyjuk is van, értsük jól, szóval egyik szülő sem hiányzik. Ahol a férjnek és a feleségnek gyermeke van, sőt gyermekei is vannak, ahol az asztalt több generáció is körbeüli, és nem hiányoznak a nagyszülők sem. Nos, ahol tehát fontos a család, Magyarország ott is épül. S ha még az étkezést az asztali áldás elmondásával kezdik, ott valami nagyszerű épül!

Anélkül, hogy bárkit is megbántanék, hozzáteszem: Magyarországot bizony nem építik a szinglik – mert meddő az életük, ők csak önmagukat építgetik. És nem a legjobb építőmunkások az elváltak sem, mert csonka család maradt utánuk, sérült gyermekekkel. És nem építenek a csak úgy összehurcolkodók sem, mert ők nem vállalják a családalapítás felelősségét.

És nem építik Magyarországot az iskolákat, az egészségügyet romboló és pusztító, reformnak álcázott rendelkezések sem. Mert elvesznek, elveszik a munka jó ízét, lehetőségeiktől fosztanak meg. Nem építenek a családok lehetőségeit kurtító megszorítások sem. Mert ezeket látva, megtapasztalva a fiatalok

templomokban utat mutatnak, és olyan megoldást kínálnak, amely elrontott életet újít meg, és túlmutat a földi lét határain is.

És tudják, ki lehetne tenni a feliratot az egyházi iskolák bejárata fölé is. Bonyhádi evangélikus gimnázium: Magyarország itt épül! Mert itt keresztény szellemen nemcsak oktatnak, hanem nevelnek is sok száz gyereket. S hogy ne vetüljön rám a sovinizmus vádja, ez történi még sok-sok más iskolában is, ahol dacolva az anyagi szűkösseggel a tudás mellett szeretetet, jóra nevelést, tartást, hagyománytisztelést, magyarságtudatot, józan nemzeti büszkeséget is kapnak a nebulók.

Az elmúlt napokban több ezer fiatal volt együtt Sárospatakon, a református egyház által szervezett Csillagpont fesztiválon. Ahogy tavaly Szolnokon meg a mi Szélróza fesztiválunk is fiatalok ezreit vonzotta. E táborok és minden más nyári keresztény ifi-, KIE- és cserkész-tábor bejárata fölé ki kellene írni: Magyarország itt épül! Mert itt a fiatalok Isten igéjét hallgathatják, majd színvonalas,

levonják azt a következtetést, hogy költséges és ezért értelmetlen a gyermekvállalás. Nem építenek az elszegényítő szabályok sem, mert túlhajszolásba kergetnek, és ezért nem jut majd idő egymásra, nyáresti baráti, bográcsos, diófa alatti beszélgetésekre. Elfáradt, kiürült, kiégett, megkeseredett, talajtalan, értékvesztett emberekkel nem lehet országot építeni. Velük semmit sem lehet építeni. Ők örülnek, ha túlélnek ezt az egészet.

Olyanokkal, akik tudják, honnan jöttünk, s hová tartunk – igen, velük lehet hazát építeni. Akik tudják, mi mindent köszönhetnek a Teremtőnek, és tudják, ki a megbocsátó szeretet forrása. Akik tudják, ki volt Szent István király és Petőfi Sándor. Akik még éneklnek, nem csak meghallgatják a Himnuszot. Akiknek érték a múlt, büszkék származásukra, legyennek akár magyarok, tótok, svábok vagy bármely más nemzet képviselői. Akik hűségesek gyökereikhez, önmagukhoz és szeretteikhez.

Magyarország bennük épül.

LUPTÁK GYÖRGY

Párbeszéd az etikaoktatás jövőjéről

Interjú Balog Zoltánnal

► **Magyarországon régóta rendezetlen kérdés az iskolai erkölcstanoktatás ügye. A stratégiai elemzéssel és tanácsadással foglalkozó Nézőpont Intézet párbeszédorozatot kezdeményezett a magyarországi etikaoktatás jövőjéről és az oktatási rendszerben elfoglalt helyéről, illetve megújításáról. Ennek vezetésére és koordinálására az intézet Balog Zoltánt, a Polgári Magyarországi Alapítványt, valamint a parlament emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottságának az elnökét kérte föl. Az etikaóra.hu – párbeszéd az etika- és hittanoktatásról című, június 26-án elindított beszélgetéssorozat fő célkitűzése, hogy – valláspedagógiai szakértők és gyakorló etikaoktatók segítségével – kialakítsa az iskolai etikaoktatás megújításának koncepcióját. A kezdeményezés háttéréről, jelenlegi helyzetéről és ezzel kapcsolatos tervekről Balog Zoltán adott interjút lapunknak.**

– Milyen megfontolásból jött létre a kezdeményezés?

– A magyar oktatási rendszer nagy hiányossága, hogy a Nemzeti alaptantervből hiányzik a kötelező óraszám tanítandó etika. A volt szocialista országok közül Magyarország az egyetlen, ahol az iskolában nincs kötelező erkölcstan. A magyar iskolarendszerben hivatalosan a 7. és a 11. évfolyam tantervébe beemelhető ugyan az etika tanítása, de ezzel kevés oktatási intézményben élnek. Ez a tanterv elsősorban filozófiai ismereteket takar, kevésbé nevel az erkölcsös életre, a közösségi lét gyakorlati szabályainak elsajátítására.

A tisztelet kultúrája mellett nagyon fontos, hogy gyakorlati támpontokat adjunk az erkölcsi konfliktusba vagy egyszerűen csak döntési helyzetbe kerülő fiatalnak. Mert különben nem alakul ki idejében az emberi élet hétköznapi erkölcsi problémáiról való felelős gondolkodásmód és az ilyen kérdések megoldásához szükséges gyakorlati érzék. Nem szorul bizonyításra, hogy a rendszerváltás utáni években a magyar köz-erkölcsök, az ország általános morális helyzete, az emberek egymáshoz való viszonya, toleranciaszintje, az egymás iránt tanúsított megértés, segítőkészség, szolidaritás – tehát a moralitással kapcsolatos jelenségek – egyre rosszabb állapotban vannak...

– Kiknek a segítségét kívánják igénybe venni az oktatási koncepció kidolgozása során?

– Az etika mint tantárgy leginkább a katekézis – hittanoktatás – világához kötődik, ezért elsősorban olyan valláspedagógusok szakmai véleményére szeretnénk alapozni a témáról való gondolkodást, akiknek gyakorlati tapasztalataik vannak az etikaoktatásról. Munkánk során szeretnénk felmérni, hogy jelenleg hány iskolában és milyen óraszámokban foglalkoznak etikai kérdésekkel.

– Hol tart jelenleg a párbeszédorozatot, illetve mikorra tervezik a koncepció kidolgozását?

– Ősszel szeretnénk megtartani az el-

ső szakmai tanácskozásokat, amelyek során a témával kapcsolatos külföldi tapasztalatokat is igyekezünk figyelembe venni. A konzultációk előkészítésének fázisa zajlik éppen, vagyis már folyik a felkért szakértőkkel való egyeztetés és a konzultációkon megtárgyalandó anyagok gyűjtése. A jövő év elejéig tartó párbeszédben minden érdeklődő részvételre számít a szervező Nézőpont Intézet; a www.etikaora.hu honlapon bárki hozzáférhet a témához.

FOTO: NAGY BENCE

– A kezdeményezés a Párbeszéd az etika- és hittanoktatásról címet viseli. Az etika és a hittan között azonban van egy jelentős különbség: az erkölcstan lehet világnézetileg semleges is, míg ez a hittan esetében nem lehetséges. A demokratikusan szerveződő állam jól megalapozott okokból hirdeti a világnézetileg semleges oktatás elvét...

– Ezt az elvet a tervezett koncepció nem sértené. A hittan eddig is fakultatív tárgy volt, ezután is az marad, a kötelező etika a hittan mellett létezne – azok számára, akik éppen világnézetileg semleges nem választanák a hitoktatást. Megfontolandó, hogy azoknak, akik hittant tanulnak, ne kelljen külön etikára is járniuk, hiszen ez a koncepció abban is segítséget nyújtana a hitoktatóknak, hogy a hittan-tervekbe is alaposan kidolgozott etikananyagot emelhessek be. Az etikaoktatás jelenleg működő nyugat-európai modelljei egyébként ugyanilyen rendszerben működnek. Azt gondolom, hogy

Magyarországon is működőképes lenne egy hasonló modell. Természetesen a kötelező bevezetés előtt fel kell majd mérni és figyelembe kell venni az országon belüli regionális viszonyokat is.

– A kötelező etikaanyag mennyiben alapulna a keresztény etikára?

– Úgy gondolom, hogy a keresztény etika megközelítései, gondolkodásmódja és kidolgozott értékrendje megkerülhetetlenek egy olyan társadalomban, amelyik a keresztény kultúrára épül – azaz együtt, hogy ez mára már nagyon sok ember tudatában elhomályosult. Bár természetesen lehetséges az emberi méltóság szekuláris megalapozása, de a zsidó-keresztény kultúrkörben az emberi méltóság alapelvei elsősorban a keresztény értékrendből indultak ki, onnan szekularizálódtak, így közöttük kimutathatóan ott vannak a keresztény értékek.

– Visszatérve a címre: a hittanoktatást is meg szeretnék újítani?

– Ez természetesen az egyházak és az egyházi szakemberek területe. Számunkra fölmerül a kérdés: tartaniuk kell-e attól, hogy az etika bevezetése csökkentheti a hittanra jelentkezők számát? Ugyanakkor az etikaoktatás hiányának problémáját ők is érzékelik. Ebben a kérdésben az egyházak szakmai grémiumainak kell kidolgozniuk a javaslatukat.

Én inkább a kettő viszonyáról szeretnék gondolkodni: az én tevékenységem elsősorban nem tartalmi kérdésekre irányul, ez a szakemberek feladata; az én dolgom az, hogy politikusként elősegítsem az etikának az oktatási rendszerbe való kötelező bevezetését. Az oktatási koncepció mindenképpen érinteni fogja a hittant is, és ennek kapcsán az egyháztól nagyon sok segítséget várok a szakmai konzultációk során.

– Mekkora esélyt lát arra, hogy a kidolgozott koncepciót elfogadják a jelenlegi kormányzat, illetve az oktatási minisztérium?

– A minisztérium szakembereit szerencsére olyanoknak ismerem, akik nem zárkóznak el az újító és jobbító kezdeményezések elől. Ha az egyházak és a szakmai grémiumok felsorakoznak az ügy mögött, és jól kidolgozott szakvéleményekre alapozzák a koncepciót, akkor az etika jó eséllyel fog bekerülni a kötelező tárgyak körébe. De ne zárjuk ki annak a lehetőségét sem, hogy az egyes szaktárgyak keretében kapjanak hangsúlyt az etikai tartalmak, külön anyagrészekben. Így a diákok egy történelmi, drámai vagy éppen tudományos vita kapcsán kerülhetnek személyes viszonyba erkölcsi mérlegelést igénylő kérdésekkel.

■ PETRI GÁBOR

A doktor

A hétvégén úgy alakult, hogy föl kellett keresnünk az ügyeletes fül-orr-gégészeti gyermekszakrendelést. Némi bizonytalankodás után elírányítottak a megfelelő helyre, a budapesti Szent János Kórházba. A szombati rendeléssel nem is volt semmi gond, gyorsan, frappánsan lezajlott. Azonban másnapra is visszarendeltek, így vasárnap délelőtt – templom után – mentünk el.

Amikor megérkeztünk a már ismert helyre, döbbenetes látvány fogadott. Negyven-ötven kisgyermek várakozott szülőikkel, kísérőkkel egy kopár, hűtlen helyiségben, a trópusi melegben. Volt, aki lázasan, volt, akinek egyszerűen csak fájt a beteg testrésze, míg mások – örök mozgásigényüktől hajtva, ám a szülők nem túl nagy örömeire – játszan próbáltak a fejlesztőnek a legnagyobb jóindulattal sem nevezhető eszközökkel. Ám nem volt kegyelem: mindenkinek két-, két és fél óras várakozásra kellett berendezkednie.

A fentiek tükrében természetesen írhatnék most az egészségügyi reformról, amelynek következményeképpen egyetlen orvos látja el a főváros hétféle gyermekfülészeti ügyét, az áldatlan állapotokról, a szülők jogos elégedetlenségéről és felháborodásáról s még számtalan másról is. De nem erről szeretnék szólni,

hiszen mindezt már sokan sokféleképpen megírták a megfelelő sajtóorgániumokban. Sokkal fontosabb téma is akad az ügy kapcsán, hiszen ott volt a doktor!

Egy megtermett fiatalember volt az ügyeletes, aki izzadó homlokkal, mosolygva látta el a folyamatosan érkező újabb és újabb kis betegeket. Mindenkit udvariasan invitált a rendelőbe, és arra is kiterjedt a figyelme, hogy a gyors, ám hatékony vizsgálat közben néhány kedves szóval megnyugtassa a megszeppent gyermeket, az aggó szülőt. Majd rövid tájékoztatás következett, amely egyben eligazítás is volt a további teendőkről, az alkalmazandó terápiáról, a gyógyulás várható kimeneteléről, idejéről. Világosan, érthetően, tárgyilagosan és kedvesen. S mindezek után természetesen nem maradhatott el a gyermekorvosi rendelők legfontosabb szertartása, a jutalommatrica-kiválasztás, amely az előzetes ígéretnek szerint szigorúan csak a jól viselkedőknek jár. (Itt bizonyára mindenki jól viselkedett, mert kijövet valamennyi kis páciens boldogan szorongatta a becses zsákmányt.) Gyors elkészítés, és már jöhetett is a következő beteg, illetve a szinte végtelen ciklusban ismétlődő újabb gyógyítót találkozás.

Sok szó esik mostanság az orvosok

helyzetéről, pályaelhagyókról, külföldre távozókról, paraszolvenciáról, magánorvosokról és sztrájkokról, de legfőképpen a pénzről, amely – sokak szerint – az egyetlen meghatározó az egészségügyben. Nos, ők azok, aki nem értik, nem látják, hogy a munkát valóban az orvos, a gyógyítást azonban egy náluk, nálunk sokkal nagyobb erő végzi.

Valójában fogalmam sincs róla, hogy orvosunk vallásos volt-e vagy ateista, keresztény vagy netán valamelyik másik világvallás követője. De tény, hogy munkája, embersége becsületére válna bárkinek, lelkesnek, atyának, pópának, rabbinak és mindenki másnak, aki viselkedésével, munkájával (is) nyilvánvalóvá kívánja tenni a Teremtő gondoskodó szeretetét.

Rendjén való, hogy gyógyulásunkért, gyermekeink egészségéért, ezért a derék orvosért is Urunknak tartozunk hálával, amit illő nem elfelejtünk. Egy köszö-nömmel azonban odafordulhatunk az emberhez is, aki talán összeszorított foggal, de kedvesen, talán magában szitkozódva az áldatlan állapotok miatt, de zokszó nélkül, talán fáradtan és kimerülten, de mosolygva látja el a reá bízott szolgálatot, s hordozza az irdatlan felelősséget és terhet.

■ GYARMATI GÁBOR

VISKY ANDRÁS

Esti ima

Lehajtja szép fejét anyám,
Mint egy magányos fáradt napraforgó.

A csönd elindul, nagy öreg madár,
és vele tart egy állig gombolkozott angyal:
Kabátja tintakék, a gombja óarany,
És mint a postás házról házra jár.
Alighogy int, kihunynak mind a villanyok,
És minden óra csendesebben üt,
A tornyokban és itt lent mindenütt.

Ott áll anyám, az asztalhoz közel,
Előtte roppant könyv dereng, akárha víztükör,
S azt mondja hallhatóan: Jövel, jövel...

Ugyan kivel beszél?
Kit szólongat, mikor már elpihent a ház?

Teremtőm, jó Atyám, nekem is van fiam!
Tekints reá, ne szűnj meg őt tanítani,
Mert téled vagyunk mi mindannyian... –
Így szól, s alig moccannak meg ajkai.

Az asztalon hullámszik a damaszt,
Amíg a ház fölél
Egy csillagot ragaszt
Egy óriási kéz.

Hallgasd meg őt, Atyám! – mondom hamar.

Anyámat nézi minden égi bolygó:
Ott áll előttünk egy szép napraforgó.

A szerzőt 2005-ben a Protestáns Újságírók Szövetségének Rát Máttyás-díjával tüntették ki.

Az áldás továbblendít

Van úgy, hogy mások lelkesnek látnak, pedig én éppen küszködök? Lehet, hogy tölem erőt kap valaki, holott én gyengének és csüggedtnek érzem magam?

Mi az, ami lelkesít, és ki az, akinek fontos az én lelkiületem? Egy-egy csüggedt és fáradt pillanatomban szinte hallom nagymamám szavait: „Ne a kapott feladatokat add fel, hanem kérj Istentől mindegyikhez erőt!” Miért működöm úgy, hogy csak szolgálatban érzem igazán értelmesnek az életemet?

„Azért, mert az, aki keresztet hordoz a szívében, a hordozott keresztje által lesz Isten értékes embere. Aki meg tudja őrizni szívét a panaszkodás és lázadás fertőzésétől, azt Isten megáldja Lelke által” – tanított nagypám.

Isten jól ismer bennünket, hiszen áldásában szüntelenül lelkesít szeretetével:

Fáradt vagyok. – Én majd erőt adok.
Félek mindentől. – Megőrizlek téged.
Egyedül érzem magam. – Feléd fordítom arcomat.
Sötétség vesz körül. – Kegyelmem rád ragyog.
Nyugtalan, elégedetlen vagyok. – Az én békességemet adom neked.
Istennek mindig fontos vagyok, az életem minden pillanatában.

A Szentlelkét adja nekem, megáld Szentlelkének erejével, hogy mások számára áldás lehessenek. Áldottnak lenni és áldásnak lenni, ez az, ami mindig továbblendíthet. Isten szeretete küzd bennem, értem, általam.

Hálát adok neked, Istenem, hogy minden emberi gyengeségem ellenére feladatot bízol rám. Köszönöm, hogy Szentlelked erejével áldod meg életemet, és így áldás lehetek mások számára. Kérlek, Istenem, segíts abban, hogy áldásodat komolyan vegyem, és általa lelkes maradhassak. Ámen.

■ KUTYEJNÉ ABLONCZY KATALIN

Jelzőtűz – Tizenegy bátorító szó. Szerkesztette: Szabó Lajos. Luther Kiadó, Budapest, 2007

FOTO: BODA ZSUZSA

Kedves Gyerekek!

► **Mostani, hatrészes sorozatunkban Petivel és Bálinttal, két jó barátal ismerkedhettek meg, akik mindig együtt töltik a szünidőt, és sok kalandban van részük. Minden részben találtok egy-egy rejtvényt is. A helyes megfejtéseket – akár utólag is – küldjétek el szerkesztőségünk címére (Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.); a borítékra írjátok rá: Gyermekvár. Jutalmul a végén ajándéksomagot kaptok.**

Hétfőn megkezdődött az aratás. Bálinték is kimentek megnézni a nagyapjukkal. A fiúk minden évben nagyon élvezik, mert érdekes, ahogyan a kombájnok betakarítják a búzát.

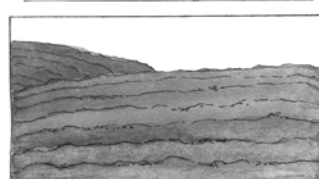
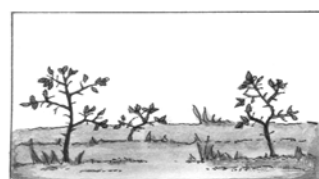
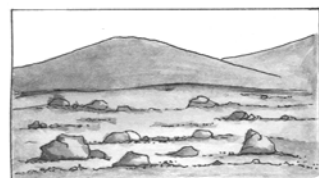
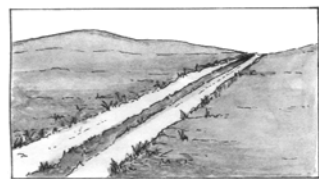
– Tudjátok, fiúk, a kenyér nagyon nagy kincs. Nem szabad pazarolni – mondta Feri bácsi. – Nem véletlenül tanította Jézus is az imádságban azt, hogy „mindennapi kenyereketek add meg nekünk ma...” Amikor a köré gyűlt embereket tanította, egyszer a magvetőt meg példaként is hozta.

Sok helyen még ma is kézzel szórják szét az elültetendő magot. Ez a példázatbeli magvető is kiment, hogy elvesse a magokat. Néhány közülük az útféltre esett. Ám jöttek a madarak, és felkapkodták őket. Egy másik gabonaszem sziklás helyre hullt. Mivel ott kevés volt a föld, ugyan kihajtott a növény, de nem tudott mély gyökeret eresztetni. Így amikor felkelt a nap, a melegben megperzselődött és kiszáradt. Voltak olyan magok, amelyek tövisek közé estek. Amikor megnőtt a gaz, megfojtotta a gabonát, és a növénykéek elpusztultak. De akadtak olyan szemek is, amelyek jó földbe estek. Mély gyökeret tudtak eresztetni, és jöhettek a madarak, süthetett erősen a nap, vagy nőhetett körülöttük a gaz, ők termést hoztak. Nem is keveset: többszörös mennyiséget.

A tanítványok közül sem mindegyik

értette a példázat jelentését. Ezért megkérték Jézust, hogy magyarázza el. Ő pedig megadta a magyarázatot is. A mag Isten igéje. Akik esetében „az útféltre esik”, azok hallják ugyan Isten igéjét, de jön az ördög, és nem hagyja, hogy a tanítás szerint helyesen éljenek. Akik olyanok, mint a sziklás talaj, azok hallják a tanítást és követik is egy darabig. Ám amikor nehézségekkel szembesülnek, elfordulnak Istentől. Ha valaki olyan, mint a tövisek talaj, annak az életében a gondokkal való foglalkozás, a szórakozás és az értéktelen teendők mellett nem marad hely az imádkozásnak, a templomba járásnak.

Akiknél azonban jó földbe esik a mag, azok követik Isten tanítását, imádkoznak az Úrhoz, és sokat tudnak segíteni

GYERMEKVÁR

Rovatgazda: Boda Zsuzsa

másoknak is. Látszik az életükön, hogy hisznek Isteben.

Kössétek össze az ábrákat, hogy megtudjátok, a talajra hullott magok közül melyikből mi lett a példázat szerint! Az első oszlopban lévő vonalakra írjátok oda, hogy milyen volt a talaj, a másodikban pedig azt, hogy mi történt a maggal.

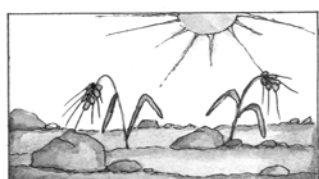
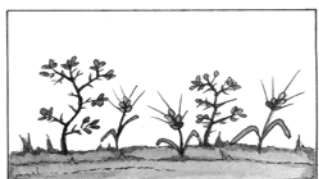
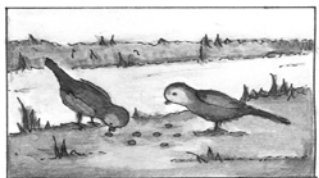
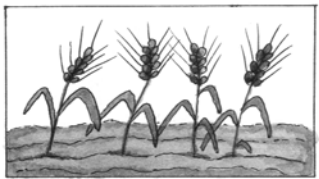

FOTO: JENES KATALIN

Atyámmal bizalom köt össze

...ki az az ember közületek, a ki, ha az ő fia kenyeret kér tőle, követ ad neki? És ha halat kér, vajjon kigyót ad-e neki? Ha azért ti gonosz léteketek tudtok a ti fiaitoknak jó ajándékokat adni, mennyivel inkább ad a ti mennyei Atyátok jókat azoknak, a kik kérnek tőle?! (Mt 7, 9–11; Károli-fordítás) Ezeknek az egyszerű mondatoknak az olvasása közben világosan érzem, hogy általuk Jézus az imádkozni akaró emberben a bizalmat igyekszik fölkeltegetni. Az imádkozáshoz nélkülözhetetlen bizalmat.

Elgyönyörködöm tanításán. A földi atya szeretetéről legalkalmasabban akkor tanít, amikor annak képeit a mindennapi életből meríti. Nem a kivételes, ritka alkalmakról beszél, amikor az apa talán gazdag esküvői lakodalmat készít gyermekének, vagy egyszeri nagy értéket jelentő ajándékot nyújt át neki. Más összefüggésben és más céllal az Atya ilyen szeretetéről is mondott hasonlatot Istentől, de ebben az összefüggésben ez a kép lényegesen alkalmasabb.

Most a kenyérről és a tóparti szegény lakosság mindennapi edeléről, a halról beszél, amelyre a gyermeknek mindennap szüksége van, ezért mindennap kéri is, és amelyet az Atya mindennap megad gyermekének. Akárhány gyermeke van, mindegyik gyermekének megadja. Nem hirtelen eszébe jutó szeszély alapján cselekszik, hanem állandó, folyamatos, gondviselő szeretettel.

Alkalmas kép. Megérti minden olyan

ember, aki szerető apára tud emlékezni. De még az olyan ember is, akinek korai árvaság jutott osztályrészül, vagy – ami ennél még nehezebb – akinek szeretetlen apja volt, megértheti Jézus tanításának lényegét. Az ilyen ember azzal a vággyal tekinthet a mennyei Atyára, amely vágy a földi szülő részéről nem kapott kielégítést.

Ezt tartjuk szem előtt, amikor imádkozni készülünk. Ezt a viszonyt: szülő és gyermek közt. Ezt viszi át Jézus – egyenes következtetéssel – az Isten és az ember közötti életviszony magasabb síkjára. Ha a földi atya szeret: „mennyivel inkább” szeret mennyei Atyátok! Istentől mindannyian mindent mindennap kérhetünk. Megadja.

Erre a gyermeki bizalomra van szükségünk ahhoz, hogy igazán imádkozni tudjunk. Mert az „Istenség”-hez vagy a „Világformáló Őserő”-höz vagy a „Mindenség”-hez nem lehet bensőséges bizalommal szólni. Az előtt legfőbb meg-hunyászkodni és rettegni lehet.

Ne feledjük: Jézus az Atyáról nemcsak tanított, hanem az evangéliumok bizonyossága szerint mindig Atyájának tudta és szolgáltotta. Innen van imádságainak a meleg bensőségsége.

■ ORDASS LAJOS

Ordass Lajos: „Nem tudok imádkozni!” – Imádkozóknak és imádkozni akaróknak szóló tanácsok. Harmadik kiadás, Ordass Lajos Baráti Kör, Budapest, 2001

FOTO: BOITTA DÉNES

HETI ÚTRAVALÓ

Akinek sokat adtak, attól sokat kívánnak, és akire sokat bízta, attól többet kérnek számon. (Lk 12,48b)

Szentháromság ünnepe után a 9. héten az Úrmutató reggeli s heti igéi arra biztatják az Úristen szolgáit, hogy hű és bölcs sáfárként hasznosítsák a tőle kapott képességeiket és adottságaikat: „Hű az Isten, aki elhívott minket az ő Fiaival, a mi Urunk Jézus Krisztussal való közösségre.” (1Kor 1,9; LK) Nem a talentumaink száma a döntő, hanem a mi hozzáállásunk Isten ingyenes ajándékaihoz. Dupla vagy semmi – ez lehet a végeredménye a számadásnak; a gonosz és rest szolga végleges kivételése, illetve a jó és hű szolga behívása: „...a kevésen hű voltál, sokat bízok rád ezután, menj be urad ünnepi lakomájára!” (Mt 25,21 és 25,23) Pál, akit a damaszki úton hívott el szolgálatára Jézus, ezután minden tehetségét és egész életét oda-szánta „Isten mennyei elhívásának a Krisztus Jézusban adott jutalmáért” (Fil 3,14). Talentumainak „hozama” Jézus megismerése, megnyerése, megragadása volt. Mindezekért mi is nekifeszülve futhatunk a cél felé! Salamon talentuma a bölcs és értelmes szív volt; nem ásta el, hanem bölcsen ítélte az élő gyermek sorsa felől: „...félélemmel tekintetek a királyra, mert láttátok, hogy isteni bölcsesség volt benne, és így szolgált igazságot.” (1Kir 3,28) Ezekiel talentuma a prófétai küldetés volt: „Emberfia! Órállová tettelek téged Izráel házában. Ha igét hallasz tőlem, figyelmeztess őket az én nevémben!” (Ez 3,17) Örök sorsa is e megbízatás teljesítésétől vagy elmulasztásától függött. A házasság és az attól való tartózkodás képessége is Isten ajándéka, s mint speciális talentum, az is számon kérik, hogy az ő eredeti szándéka szerint élünk-e vele. Jézusnak a házasságtörés és a válás kérdéseire adott válaszát ma sem „mindenki képes elfogadni (...): csak az, akinek megadott”. De „aki el tudja fogadni, fogadja el” (Mt 19,11.12) Pál is ezt javasolja mindenkor sáfár szolgatársainak: „Jól vigyázzatok tehát, hogyan éltek; ne esztelenül, hanem bölcsen...” „...értsétek meg, mi az Úr akarata.” (Ef 5,15.17) A Lélek vezetése alatt „monkstopp háladáás” jellemzi a keresztyény sáfárokat: mindenkor mindenért és mindenkor dicsőítik Istent. Pilátustól is sokat kívántak, mert sok hatalmat kapott. „Semmi hatalmad nem volna rajtam, ha felülről nem adatott volna neked...” – mondta Jézus. De Pilátus nem a zsidók királyának, hanem a római császárnak a barátságát választotta, s „kiszolgáltatta őt nekik, hogy megfeszítsék” (Jn 19,11.16). Az Úr Jézus most tőlünk kérdezi: „Ki tehát a hű és okos sáfár...?” (Lk 12,42) Mi ismer(het)jük Urunk akarát, de hozzáfogunk-e teljesítéséhez, a szerint cselekszünk-e? Esetleg: „Ej, ráérünk arra még!” – „Azt látjuk, hogy a világosság fia, a keresztyének lomhák, fásultak, nemtörődők, és restek az Isten dolgaiban. – Az a tapasztalat, hogy az ördög száz szolgát talál, míg Krisztus egyet is alig” – vélekedik reformátorunk. „Szolgálatra mindig készen / Töltsön el a szeretet! / Örömlünk és békkésünk / Másokat is üdítsen!” (EÉ 462,3)

■ GARAI ANDRÁS

FOTO: BARTON ATTILA

Déli harangzó

Az augusztus 6. és 12. közötti héten minden délben a Vas megyei Kemenesmihályfa evangélikus templomának harangja szól a Kossuth rádióban. A Celldömök szomszédságában lévő település neve egy 1437-ben készült oklevél szerint Csép volt. A török hódoltság emléke a kovácsoltvas kettős kereszt, csúcsán a félhóddal. 1695-ben itt szerveződött újjá a kemenesaljai evangélikus egyházmegye. Az 1837-ben épült templom tizenhét méter magas tornyában két harang lakik. A délidőben megszólaló 184 kilós harangot Gombos Lajos mester öntötte őrbottyáni műhelyében 1980-ban.

► RTV Részletes

HIRDETÉS

Pályázat lelkészi állásra

A társulási folyamatban lévő Ágfalvi Evangélikus Egyházközség és Sopronbánfalvi Evangélikus Egyházközség meghirdeti megüresedett lelkészi állását. A szeptemberben társuló gyülekezetek a lelkészválasztást előkészítő folyamatban a pályázati meghirdetés szakaszába léptek. Az egyházközségek várják azon lelkészek jelentkezését, akik magyar és német nyelven szívesen szolgálnának a nyugati határszélen.

Kérjük, hogy pályázatukat egy példányban a Soproni Evangélikus Egyházmegye Esperesi Hivatalába (9400 Sopron, Bunker János Rajnárd köz 2.) nyújtsák be, ahol a lelkészi állásról, az elvégzendő szolgálatokról, a díjlevélről és az esetleges bemutatkozó alkalomról is előzetesen részletes információkat kaphatnak Gabnai Sándor esperestől (20/824-6902; gabmas@freemail.hu).

A pályázathoz kérjük csatolni a kézzel írt önéletrajzot, a gyülekezeti szolgálatról szóló elképzeléseket és terveket; a pályázati anyagot postai úton szíveskedjenek elküldeni 2007. augusztus 20-ig az esperesi hivatal címére. Az állás október 1-jével tölthető be.

A gyülekezetek presbitériuma fenntartja a jogot, hogy a pályázatokat előzetesen értékelje. Az új lelkész megválasztásáról a törvényi előírásoknak megfelelően a gyülekezeti közgyűlés dönt. Várja jelentkezését az Ágfalva-Bánfalvi Evangélikus Egyházközség és a Soproni Evangélikus Egyházmegye.

HIRDETÉS

Pályázat lelkészi állásra

Megüresedett a Nyáregyházi Evangélikus Egyházközség lelkészi állása. A lelkészválasztást előkészítő folyamat a meghirdetés szakaszába lépett. Az egyházközség várja azoknak a lelkészeknek a jelentkezését, akik szolgálatukat szívesen folytatnák Nyáregyházán, illetve a Dánszentmiklóson és Újlengyelben levő szórványokban.

Az elvégzendő szolgálatról, a körülményekről és a díjlevélről részletes információ kérhető a Dél-Pest Megyei Evangélikus Egyházmegye Esperesi Hivatalában (2721 Pilis, Kossuth Lajos u. 34.). E-mailt a gyorgy.kramer@lutheran.hu címre kérünk; személyes kapcsolatfelvétel a 20/824-2966-os egyházi mobilszámon vagy a 30/626-8309-es telefonszámon lehetséges. A pályázatokat (önéletrajz pályaképpel, motiváció ismertetése, a gyülekezeti szolgálatra vonatkozó tervek, elképzelések) postai úton 2007. augusztus 15-ig (postabélyeg kelte) a Dél-Pest Megyei Evangélikus Egyházmegye Esperesi Hivatalába kell megküldeni.

A gyülekezet presbitériuma fenntartja a jogot, hogy a pályázatokat előzetesen értékelje. Az új lelkész megválasztásáról a törvényben meghatározott eljárás szerint a gyülekezet közgyűlése dönt.

Öregkoromban se vess el engem...

Beszélgés egy örökifjú gyülekezeti taggal

Kilencvenhatodik életévét töltötte be július 26-án özvegy Apkó Istvánné Kukucska Mária, a vanyarci evangélikus gyülekezet hűségese tagja. Többnyire ő érkezik elsőként vasárnap reggel a templomba. Mindmáig aktív, bizottságtévő tagja a gyülekezetnek, gyakran szolgál az istentiszteleteken versmondással. Így volt ez idén január 14-én is, amikor a Duna Televízió közvetített istentiszteletet Vanyarcról. Akkor nem

galma olyan nagy, hogy én azt föl nem foghatom...

– Amikor gyerek volt, bizonyára másként zajlott az élet...

– Akkor minden más volt, nem a tévé előtt ültünk. Édesapám katona volt az első világháborúban. Az idős nagyapa minden reggel megkérdezte tőlünk: „Gyerekek, imádkoztatok?” Esténként, vacsora, kéz- és lábmosás után pedig „kiadta pa-

gott a hitét, / üldözést és vereséget tűrt ő Jézusért, / Megkövezték, börtönözték, bilincsbe verték, / megkötözve hajóra mint rabot vetették. // Róma felé közelednek már a hajóval, / a hajósok nem törődnek Pál apostollal, / Vihar támad, hajó süllyed, megmenhetetlen, / de Istennél a megmentés nem lehetetlen. // Megmondotta az Úr Jézus egykoron neki, / hogy majd az ő nevéért fog sokat szenvedni, / Hajótörést, megveretést békén tűrte el, / az igazság koronáját mennyben nyerte el.”

– Melyik a legkedvesebb igéje?

– Kürtön voltunk, és volt ott egy tanító, Klementis György. Egy dobozból vehett mindenki aranymondásokat. Én is vettem egyet, ez az íge volt a lapon: „Név szerint ismerlek téged, mert kegyelmet találtál szemem előtt.” (2Móz 33,17) Ez nagyon kedves nekem. De... minden ige nagyon kedves, mert mind nekünk szól!

– Milyen terve van Apkó néninek, mit szeretne még elérni ebben az életben?

– A világon már semmi sem kecsegtet. Nekem egy tervem, egy kívánságom van: hogy a jó Isten kegyelmébe fogadjon engem.

– Mit üzen a mai kor emberének, az Evangélikus Élet olvasóinak?

– „Jusson eszetekbe a Lót felesége, / szól az Üdvözítő, mert a világ vége, / Mint egykor Sodoma fölött a tüzeső, / nem sejtve megállott, de biztosan eljő, / Ha a hívást hallod, óh lélek, útra kelj, / Sodoma földjén egy percig se vesztegélj, / A kegyelem szavát ne hallgasd hiába, / lépj be, míg nem késő, Isten országába.” Én ezt üzenem, mert most van még a kegyelmi idő. Vigyázzatok és imádkozzatok, mert nem tudjátok, melyik órában jó el az Úr. Ezt üzenem minden idősnek és fiatalnak – mert én is voltam ám fiatal.

Mint mondhat minderre az interjú készítője? Isten áldja és tartsa meg közöttünk Apkó nénit ezután is. Veled együtt örülünk, hogy megtapasztalhatta az idős Dávid kérésének beteljesedését: „Öregkoromban se vess el engem, ha elfogy az erőm, ne hagyj el!” (Zsolt 71,9)

■ SZABÓ ANDRÁS

Az ünnepelt (jobbra) nyolcvanöt éves hűgával, Kocsis Mihálynéval

hangzott el – sokan hiányolták is –, hogy Mari néni a mögötte hagyott több mint kilenc évtized ellenére mint a falu egyik legidősebb lakója örvendhet ilyen remek lelki, szellemi frissességnek.

S hogy miként „tartja karban” a szellemét? Az egyik titok az, hogy minden este verset tanul, nem elégszik meg a már memorizált költeményekkel. Ennek köszönhető, hogy bármikor képes a templomban mindenféle segédeszköz nélkül bármilyen hosszú verset elmondani magyarul, de akár szlovákul is. Ugyanakkor Mari néni a falu és a gyülekezet történetének kiváló ismerője is; vitás kérdésekben perdöntő a szava.

Születésnapja alkalmából tettem fel neki néhány kérdést.

– Apkó néni, hosszú élete alatt sokszor megtapasztalhatta Isten kegyelmét. Említene erre egy példát?

– Egyszer, tízévesen beestem a kútba a harmadik szomszédomban. De az Isten ir-

rancsba”, hogy imádkozni. Szombat este mindig kisöpörtük az utat, ahol laktunk, hogy másnapra szép tiszta legyen. Vasárnap reggel a nagyapa kelt fel a legkorábban. Az állatok itatása és reggeli után készülődöttünk a templomba. A vanyarci templom mindig tele volt, a lányok kétoldalt álltak egészen az oltárig. Addig, amíg meg nem érkezett a lelkész, a gyülekezet énekel. Mert aki énekel, kétszeresen imádkozik.

– Melyik a kedves éneke?

– A magyar *Transzsiából* ez az ének: „Én Istenem, keresztben, haragodban ne sújts engem, / Bár nem vagyok hibátlan, nagyon is rászolgáltam, / Nem tagadom soha én sem, van okod a büntetésre, / Ar-ra kérlek, Istenem, atyailag bánj velem.” Egy másik kedves énekem: „Fuss előre a cél felé Pál apostollal, / a kikötőnél vár Jézus a koronával, / Ott törli le homlokodról a verejtéket, / és beviszen a dicsőség honába téged. // Pál apostol sok veszélyben for-

ISTENTISZTELETI REND | 2007. augusztus 5. – Budapest

Szentháromság ünnepe után 9. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: 1Kor 10,1-13; Lk 16,1-9. Alapige: Jer 1,4-10. Énekek: 395., 439.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bence Imre; II., Hűvösvölgyi út 193., Főbe de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; II., Modori u. 6. de. 3/4 II. Gyekiczky János; Pestihegykút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Gyekiczky János; Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. (úrv.) Donáth László; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; Újpest, IV., Lebstüch M. u. 36-38. de. 10. (úrv.) Marossy Attila; Káposztásmegyér, IV., Tóth Aladár út 2-4. de. 9. (úrv.) Marossy Attila; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Gerőfi Gyuláné; de. 11. (úrv.) Lackner Pál; du. 6. Gerőfi Gyuláné; VII., Városligeti fasor 17. de. 10. (úrv.) Aradi György; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Kertész Géza; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; VIII., Karácsony S. u. 31-33. de. 9. Kertész Géza; VIII., Vajda P. u. 33. de. 9. (úrv.) Benkóczy Péter; IX., Gát utcai római katolikus templom de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. fél 11. (úrv.) Benkóczy Péter; Kerepesi út 69. de. 8. (úrv.) Tamásy Tamásné; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) Blázy Árpád; de. 11. (úrv.) Blázy Árpád; du. 6. Blázy Árpádné; XI., Németvölgyi út 138. de. 9. Blázy Árpádné; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Balicza Iván; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. (úrv.) Kendeh György; XIII., Frangepán u. 41. de. fél 9. Kendeh György; Zuglói, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tóth Károly; XIV., Gyarmat u. 14. de. fél 10. Tamásy Tamásné; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Szabó András; Rákospalota, XV., Régi Főti út 75. (nagytemplom) de. 10. (úrv.) Tóth-Szőllős Mihály; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10-11. de. 10. (úrv.) Körmendy Petra Kornélia; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. (úrv.) Blatniczky János; Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24. de. 9. (úrv.) Blatniczky János; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. (úrv.) Marschalkó Gyula; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. (úrv.) Eszlényi Ákos; Rákosszabab, XVII., Péceli út 146. de. 9. (úrv.) Kósa László; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. (úrv.) Kósa László; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. (úrv.) dr. Korányi András; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. Zólyomi Mátyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; Názáret-templom, Mátrászentimre-Bagolyváltás de. 11. (úrv.) dr. Zsigmond Árpád

ISTENTISZTELETI REND | 2007. augusztus 5. – Balaton

Badacsonytomaj de. 9.; Balatonalmádi du. 4.; Balatonboglár de. 11.; Balatonfenyves (református templom) du. 6.; Balatonfüred de. 9.; Balatonfűzfő (református templom) du. fél 3.; Balatonszárszó (evangélikus üdülő) de. 10.; Felsődörgicse de. 11.; Fonyód de. fél 10.; Hévíz du. fél 5.; Keszthely de. fél 11.; Kőröshegy (református templom) du. fél 3.; Kötöcs de. 10.; Kővágóörs de. fél 12.; Mecskehely de. 11.; Nemesleányfalu du. 2.; Révfülpöl de. 10.; Siófok de. 10.; Sümeg du. fél 3.; Szentantalfa de. háromnegyed 10.; Veszprém de. 10.; Zamárdi du. 4.; Zánka de. fél 9.

NÉMET NYELVŰ ISTENTISZTELETEK

Hévíz de. fél 10.; Siófok (kápolna) de. fél 10.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

„Motorosok jó emberek”

► **Vagy hogy rendezen idezzük Nagy Ferót: „Illa berek, nádak, erek – motorosok jó emberek.” Sőt Soltvadkerten már annyira jók, hogy egyházi áldást kértek erdélyi túrájuk előtt. A július végén zajló motoros kiránduláson huszonegyen vettek részt, és az indulásnál a búcsúzó családtagok és barátok mellett az evangélikus lelkész is ott volt. Arról kérdeztük Fodor Sándor vállalkozót, az egyházi úti áldás egyik szorgalmazóját, pontosan hogyan is történt mindez.**

– Ez egy összeszokott baráti társaság. Több túrát is szerveztünk már így. Utközben alkalomadtán megállunk, és bevárjuk egymást, ha valaki leszakadt. A kapcsolatot rádióon tartjuk egymással. Huszonegyen vagyunk, és van még két túravezető. A szállás Csíkszereda mel-

lett, Csíkszépvízen lesz, de előtte és utána egy-egy napot Torockón is eltöltünk.

– Miért kérték az egyházi áldást az út megkezdésekor?

– Egy közös barátunknál tartott vacsorán, mondhatni, tanyapartin ismerkedtem meg Homoki Pál evangélikus lelkéssel. A beszélgetés végén megkérdeztem tőle, hogy nem adna-e egy áldást az út megkezdése előtt.

– Noha nem mindenki evangélikus a csapatban...

– A felekezeti hovatartozás nem játszik szerepet. Amúgy is bemegyünk minden templomba, amelyet érdekesnek, szépnek találunk. Ami miatt még kértem az áldást, az az, hogy Csíkszeredán lesz egy motoros találkozó, amelyhez mi is csatlakozunk. Ennek a végén lesz egy egyházi szertartás, de ezen már nem tudunk részt venni. Ők ott kapják az áldást, mi pedig már azzal megyünk ki...

Homoki Pál soltvadkerti segédlelkész

számára új feladat volt az úti áldás, de megtalálta a megfelelő módot és helyet.

– Az erdélyi túrára induló motorosoknak Mózes első könyvéből választottam igét: „Az Úr vezérelt engem ezen az úton az én uram testvéreinek házához.” Nem volt kérdéses előttem, hogy ezt az áldást nagy örömmel fogom adni az útra kelőknek. Nagyapáink a mezei munka megkezdésekor elmondtak egy imát a szántóföld szélén; nagyanyáink mindig úgy szegtek meg a kanyerret, hogy előtte a késsel keresztet rajzoltak az aljára. Mára azonban az áldásmondás-áldáskérés szokása bizony megkopott. Éppen ezért nagyon örülök annak, hogy ezeknek a „marcona” külsejű, ámde nagyon lelkes embereknek igényük támadt az áldáskérésre, a nagy út előtt elmondott közös imára.

– Miért pont ezt a bibliai szakaszt választotta?

– A felolvasott igében Ábrahám elküldi a szolgáját messzire, abba a városba, ahonnan elindult: a földjeihez, a saját véreire. Ez a motoros kirándulás Erdélybe indul, hogy megnézzük, mi van az ottaniakkal, vagy mondhatjuk úgy is, az ott maradtakkal, akik szintén hozzánk tartoznak. Remélem, hogy ez a kirándulás éppen olyan sikerrel jár majd, mint Ábrahám szolgájának küldetése. A parkolóban tartott kis áhítatot és az áldást egyaránt ökumenikus szellemben mondtam.

Kedves lelkész testvérek! Találjuk meg az egyházi jelenlét lehetőségeit a mai világban is! Van rá igény, ha megfelelő módon ajánljuk fel az egyház szolgálatát.

■ IFJ. KÁPOSZTA LAJOS

Nyáralás egyházi szálláshelyeken

Itt a nyár, mindenki utazik, vagy legalább szeretne. Ha egy átlagos, kétgyermekes család útra kel, és Magyarországon kívánja eltölteni a szabadságát, a különböző sajtótermékek felmérései szerint két-háromszázezer forintot kell az útra összegyűjteniük. E heti kérdésünk: olcsóbb-e, ha egyházi szállást keresnek? Ehhez kapcsolódik az is, hogy miként található magának egy család egyházi szállást.

Egyházunk két jelentős, sokak által ismert, szállást (is) kínáló intézménnyel büszkélkedhet a Balaton partján: Révfülöpön az északi parton és Balatonszázson a délin. Mindkettő elérhető az interneten is; az Ordass Lajos Evangelikus Oktatási Központ a <http://www.konferenciahotel.hu>, a szárszói Evangelikus Konferencia- és Missziói Otthon pedig a <http://balatonszarszo.lutheran.hu> címen.

Mindkét helyen jól felépített, az intézményeket átfogóan bemutató, képekkel illusztrált, az árakat is ismertető honlapot találunk. Mind a két honlapon van naptár, amelyből megtudhatjuk, van-e még szabad hely az általunk megcélzott időpontban. A szárszói felületen letölthető, majd kinyomtatható, kitöltve elküldendő a jelentkezési lap, a révfülöpi honlapon azonban on-line, papír- és egyéb költségeket megtakarítva is lehet jelentkezni. Ami fontos: mindkét intézményben kedvezményeket biztosítanak egyházunk tagjainak.

Ha kifejezetten a lutheran.hu oldalon keresünk a „szállás” szóra, első helyen a bakonyszentlászlói gyülekezet honlapját találjuk, egyszerre két szálláslehetőséggel is: Bakonyszentlászlóval és Tésszel. A kereső első oldalon hozza két budapesti evangelikus intézmény szállásajánlatát (<http://church.lutheran.hu/otthon>). Tekintettel arra, hogy az ajánlat nagyon réginek tűnik, nem tudom, aktuális-e még. Én magam több, szállást is kínáló evangelikus helyről tudok, ezeket azonban az interneten nagyon nehezen lehet megtalálni. A megoldás ta-

lán az a kezdeményezés lenne, amelyről néhány éve hallottam, aztán azóta sem: evangelikus szállásokat, kiránduló- és túraútvonalakat összegyűjtő honlap elkészítése.

Nehéz, illetve esetleges tehát egyházi szállást találni az interneten. Vannak azonban itt is üdítő kivételek; elsőként emlitem Kisoroszt. Az Illés Lajos nevével is ismert református gyülekezet konferenciájában szállást és szabadidős programokat kínál. Áraiak meglepően alacsonyak, egész esztendőben várják a látogatókat, foglaltsági adataikat pedig bárki megnézheti a kapcsolat felvétele előtt.

A keresőben a katolikus szállásokat is az előzőkhez hasonlóan találtam csak meg. Több katolikus középiskola kollégiuma is kínál nyári szállásokat.

Külön terület az egyházi táborok, konferenciák világa. Egyházunk központi szervezésű nyári ifjúsági és gyermektáborai minden lényeges adattal már tavasszal felkerültek az ifjúsági osztály honlapjára (<http://ifjusag.lutheran.hu>), ezek még most is elérhetőek. Így van ez minden évben, a táborozni vágyók dolgát on-line jelentkezési, illetve kapcsolattartási lehetőség is könnyíti.

A református portálon ([## EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ](http://www.re-</p>
</div>
<div data-bbox=)

Rovatgazda: Erdélyi Károly

formatus.hu) külön menü foglalkozik a témával; e sorok írásakor összesen hét tábor, illetve konferenciát kínálnak – igaz, ezek közül négy már be is fejeződött, vagy éppen tart.

A kép összességében elkeresítő. Ha valaki egyházi környezetben szeretné eltölteni szabadságát családjával együtt, de nem ismer konkrét helyet, akkor nagyon nehéz dolga van. Nyilván a gyülekezeti lelkészek tanácsot tudnak adni a hozzájuk fordulónak, ez azonban a mai világban már nem elegendő. Az internet kínálta lehetőségek itt is segíthetnek, de a leghatásosabb eszköz egy gyűjtőportál lenne, ahol minden információt egy helyen elérhetnénk. Az idei nyárra ez már biztosan nem készül el. Jövőre azonban meglesz. És ezt az ígéretet rajtam számon is lehet kérni!

— ERDELYI K —

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

Tényleg élhet homoszexuálisként egy hívő ember?

Tisztelt Szerkesztőség!
Nem lepődtem meg, amikor a budapesti „melegfesztivál” mentén történt események után néhány nappal az *Evangelikus Élet* is foglalkozott a szexuális másság kérdésével. Néhány észrevételemet szeretném megosztani az olvasókkal a téma kapcsán.

Előrebocsátom, hogy bár természetesen nem tartom örömdetesnek, ha bárkit is bántalmaznak bármiért egy világváros utcáin, azt éppen annyira nem kívánatosnak tekintem, ha egy szűk, politikailag is megátorgatott csoport a maga deviáns magatartását reklámozza a főváros szívében. Ez ma talán nem divatos nézet, de ha következetes akarok maradni, akkor vállalnom kell. Én a homoszexualitást akkor is természetellenesnek, devianciának, bűnnek tekintem, ha az egyesek szerint – noha erről kézzelfogható bizonyítékokot nem tudnak felmutatni – egyre elfogadottabbá válik a magyar társadalomban. A „melegverések” mögött nyilván nem ez az állítólagos elfogadottság húzódik meg, hanem éppen az, hogy a társadalmat ha a létük nem is, de a homoszexuálisok magamutogató, provokatív „büszkesége” igenis sérti. De hát már Pál megírta kétezer éve: a fajtalanokdás menthetetlenül elveszi a tévelygés méltó jutalmát önmagában – vagyis aki vállalja a homoszexualitást, az vállalja az ezzel járó szenvedést is (Róm 1,27).

Ez természetesen nem volna elég ahhoz, hogy a szexuális másságot bűnnek nyilvánítsuk. Az egyháznak és minden magát az egyházhöz tartozónak valló keresztény hívőnek azonban ebben a kérdésben is Isten igéje a mérvadó. Az pedig kétségtelven azt állítja, hogy a homoszexualitás bűn (3Móz 18,22; 20,13). Lehet azaz védekezni, amint az egyik homoszexuális cikkíró is teszi, hogy ho-

moszexuálisnak lenni nem választás kérdése: vagy annak születik az ember, vagy nem. Vagyis: e hajlam meglétéért vagy hiányáért pusztán genetikai örökítőanyagunk a felelős. Az egyház válasza azonban erre az – szemben a ma divatos, liberálisnak mondott gondolkodással –, hogy az ember nem tiszta lappal indul. A fogantatásunk pillanatában valódi, tényleges bűnt öröklünk – ha úgy tetszik, akár a génjeinkbe kódolva –, amelytől egyedül Isten igralma szabadíthat meg. Ez az eredendő bűn, amely némelyeknél többek között abban is jelentkezhet, hogy homoszexuális hajlammal rendelkeznek. Amit egyébként – és itt következik az ember felelőssége, amelyet a „korszerű” liberalizmus olyan előszeretettel söpör le az asztalról – neveléssel, jó példával és nem utolsósorban imádsággal akár meg is lehet változtatni. Ma azonban némelyek nem ezt teszik, hanem – szinte már kormányzati programként is – divatos, elfogadható, helyes dolognak tüntetik fel a homoszexualitást.

A fentiek tükrében nem értek egyet az említett cikk azon megállapításával sem, hogy a szexuális beállítottságnak nincs köze a kereszténységhez. Lehet-e a homoszexualitást boldogan megélni és azt büszkén vállaló ember jó keresztény? Nyilvánvaló, hogy jó ember, becsületes és jószívű lehet. Az is nyilvánvaló, hogy a kereszténység mindenekelőtt a hiten múlik. Viszont ha valaki hívő, akkor természetes számára, hogy küzd a bűnei ellen. A család Zákueus visszafizeti azt, amit ellopott, különben nem maradhat valódi életet közösségben Jézussal. A homoszexuális pedig leküzd az életét bemocskoló deviáns hajlamot, lelkészi, orvosi, baráti, bármilyen segítséggel – végső soron Isten kegyelmével. Amikor megtérés-

ről beszélünk, az jelenti a szexuális mássággal való szakítást is. Tehát lehet-e jó keresztény a homoszexuális ember? Lehet, ha megszületett hite következményeként szembefordul addigi hajlamával, és bűnbánattal tekintve a múltjára új életet kezd Isten segítségével. A „másságára” büszke homoszexuális nem vagyok hajlandó jó kereszténynek tekinteni, mert nem bánta meg a bűneit, és nem szakított azokkal – akkor sem, ha amúgy tisztességes és értékes ember volna is.

A divat azt sugallja: ha homoszexuális vagy, légy büszke rá. Az egyház Isten igéjével egyezően viszont azt kell, hogy hirdesse: ha homoszexuális vagy, hagyd fel vele, változtass az életeden, szakíts ezzel a bűnoddal is! Lelkészként csupán úgy tekinthetem pártori feladatnak a „melegekkel” való párbeszédet, hogy a megtérés szükségességét és Isten Jézus Krisztusban megnyilvánult kegyelmét hirdetem nekik (is). Vagyis a homoszexualitásnak éppen annyi köze van a személyes hithöz, mint bármilyen más bűnnek. Röviden: nem férhet meg vele.

A témának van sokkal szélesebb távú vetülete is. A híradásokban bemutatott képek szerint a budapesti utcákat pózó „meleg” mindent bevetettek, hogy megbotránkoztassák a járókat. Egyikük például papnak öltözve illette magát, feszülettel a lábai között. Lehet, hogy jópofásnak szánta... Lehet, hogy egyszerűen polgárpukkasztásnak. Lehet, hogy magát is jó kereszténynek tartja az illető... Engem azonban ez határozottan bán, sért, és ne csodálkozzon senki, ha ilyesmit nem vagyok hajlandó eltűrni. Fájt, hogy – tudomásom szerint – az egyház mindmáig nem reagált erre, sem az evangelikus, sem a többi. Mert érzékenysége nemcsak a vallási vagy akár sze-

xuális kisebbségnek lehet, hanem egy normális, heteroszexuális, keresztény embernek is. Ezért határozottabban fel kell(ene) emelnünk a szavunkat minden ilyen beszédmű, vallásnyilvánítás láttán, mert ez az egyháznak nemcsak joga, de kötelessége is.

Sokan bizonyára megkérdézik, hogy az egyháznak vajon nem kötelessége-e megérteni és elfogadni a „melegeket”. Természetesen az egyház mindenkit meg kell, hogy hallgasson. A homoszexuális embereket is. De csakis azzal a határozott üzenettel, hogy a természetellenes hajlam olyan bűn, amely kizárja az Istennel való kapcsolatot, így csak az azzal való szembefordulás, az őszinte megbánás és a megtérés útja járható a számukra. Ha emiatt az egyház nem lesz népszerű, az nem a mi dolgunk.

Párbeszédet folytatni a homoszexualitásról? Megtehetjük, de kompromisszumok nélkül. Amikor az egyház Isten igéje által bűnnek nevezett magatartásformákról folytat párbeszédet, azt nem teheti a melegek szándékával, hanem csak úgy, hogy missziót folytat, Isten igéjének tiszta és csorbítatlan hirdetésével.

A jelenlegi magyarországi helyzetben véleményem szerint nem azzal kellene foglalkoznunk, hogy ki sértődik meg, ha Isten igéjét a maga teljességében képviseljük, szembefordulva minden divatos ideológiai, politikai és egyéb áramlattal, hanem mondanunk kell azt, amire a mennyből kapott mandátumunk kötelez. Én egyházunktól és a testvérelekedetektől is ezt a határozottságot várom el.

Adja Isten, hogy az ő titokzatos munkája és az általa vezérelt szolgálatunk révén minél több homoszexuális embertársunk találja meg a világozottság, bánja meg bűneit, és kapjon új életet Krisztus Urunkban!

TUBÁN JÓZSEF (Rábcakapi)

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL & EVÉL

Nem érthetünk egyet (utalás Róm 1,32-re)

Mint orvos, aki Krisztust szeretném követni, s aki az Evangelikus Teológiai Akadémia levelező tanfolyamát is elvégeztem, kötelességem, hogy tiltakozzam az Evangelikus Élet 2007. július 22-i számában megjelent Van-e köze? című, az El Mondo folyóiratról átvett cikk lapunkban való közlése miatt.

Az olvasókat meglehetősen, ha az igazságot kereső vagy építő jellegű írások közé egy ilyen cikket emelnék be a többi, ebben a témában megnyilatkozó szerző egyidejű reflektálási lehetősége nélkül. Az átvett írás egy, az életvitelét minden eszközzel igazolni kívánó ember közlése. Egyházunk lapjához méltatlan szavakkal, elferdített, meghamisított teológiával és tudománytalannal szemérmeskedéssel, szellemét. A cikk szerzőjének szívből kívánom, hogy valóban találkozzék a minket személyválogatás nélkül szerető, megmentő, gyógyító Úr Jézus Krisztussal, aki „nem szabta feltételül, hogy az illetők e botrányos tevékenységeiket azonnal szüntessék be” (idézet a cikkből), de aki hatalmával és elbocsátó szavaival képes volt azonnal megszabadítani őket célt tévesztett, bűnös életükből, és utána szívből tudták dicsőíteni Istent.

Krisztus Urunk az élet igéjét, az örömhírt bizta ránk, amikor tanítványain keresztül nekünk is adta a missziói parancsot; ennek a második része: „...tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek...” (Mt 28,20), és akkor számíthatunk rá, hogy velünk van „minden napon a világ végezetéig”. Így lesz eredményes a tanítókodásunk.

A homoszexualitás tekintetében az orvosi tájékoztatáshoz hozzátartozik, hogy bizonyos, részben ellentmondásos tudományos közlések szerint a test felépítésében jele lehet a homoszexualitás hajlammal. A nemi irányultság kialakulásában azonban a környezet és a nevelés a döntőbb szerep. Nagyon ritkán előfordulhat, hogy bizonytalan külső megjelenés miatt az újszülött nemet tévesen könyvelik, az így nevelkedőket nehéz átállítani a helyes irányba, pedig az elsődleges nemi jellegért felelős szerveik éppen működnek.

Csak a környezet gonosz hatásának tudható be, hogy a történelem folyamán egyes városok

(Sodoma és Gomora, Róma és így tovább) lakosságában tömegessé és agresszívvá vált a homoszexualitás. Ha lényeges lenne a manapság szívesen hangoztatott mikroszkopikus eltérés az agyban vagy a génekben, a homoszexuális emberek utód hiányában egyre fogytak volna, s talán ma már nem is lennének.

Akinek hajlama van, jobban vigyázzon! Akinél hajlamosító körülmények vannak, például több fiútestvér után lánynak vártak, vagy sok leánytestvér közé született, annak esetében kicsi korból fokozottan kell ügyelni a helyes öltözködésre, frizurára, megfelelő sport választására.

Tény, hogy a nemibeteg-gondozóknak nagy feladatot jelent egy-egy beteg kapcsán az esetleg fertőződött partnerek felderítése, mert számuk száznál is több lehet. További nagy veszély, hogy a csábítással vagy kényszerrel megszerzett fiatal partner nagy valószínűséggel nehezen tud megszabadulni ettől a célt tévesztett szexualitástól.

A Római levél világosan beszél arról, hogy „akik az Isten igazságát hazugsággal cserélték fel, azok a teremtényt imádták és szolgálták a Teremtő helyett, aki áldott mindörökké. Ámen. Ezért Isten gyalázatos szenvedélyeknek szolgáltatva ki őket. Mint ahogy asszonyaik felerősítették a természetes érintkezést a természetellenessel, ugyanúgy a férfiak is elhagyták a női nemmel való természetes érintkezést, és egymás iránt gerjedtek fel kívánságukban: férfiak férfiakkal fajtalanokdáltak, de el is veszik tévelygésük méltó jutalmát önmagukban.” (1,25–27)

Sajnáljuk őket, de az értük és embertársainkért érzett felelősség miatt nem hallgathatjuk el az igazságot. Feladatunk a helyes tájékoztatás és a könyörgés Istenhez, hogy küldjön munkásokat, akik Szentlelke világosságában, erejével tudják Jézus Krisztus Urunk drága vére, halála és feltámadása révén a szabádatást közvetíteni feléjük is.

Róm 1,32 figyelmeztet, hogy nemcsak az van bajban, aki ezeket cselekszi, hanem azok is, akik velük egyetértenek.

GYŐRINÉ DR. DRENYOVSKYI IRÉN (Budapest)

Isten „meleg” szeretettel hívogat

Meleg van, és ebben a leginkább pórosra csábító hőségben ismét terítékre kerültek a meleg, tekintsünk hát rá a való ember mezítelen állapotára.

Attól fogva, hogy az édenkertben bekövetkezett az ember tragédiája (amely nem csak az ember számára vált azzá), az emberi lény mély identitásválságba került, és idegenségérzetével küszködve, megfosztottságának, jogfosztottságának kiszolgáltatott lelkiállapotában biztos fogódzó, támaszt keres azóta is mindenben és mindenki. Ősi zavarodottságában – családi kultúrkörrel függően – szocializálódásának esetenként félrecsúszó folyamata során másnak a kitalált karjába ugrik, mint akiébe kellene.

Amikor a meleg egy nagyobb nyilvánosságot élveznek, fogjuk vissza intoleránsabb indulatunkban esetleg követ ragadó kezünket, és tágra nyílt pupillánk tükrét a lélek mélységei irányába fordítva ítéljük meg a saját, normálisnak tartott nemi beállítottságunkat is.

A másik túlkapást tekintve: az ember a „nőfaló” képeben tetszelegve vajon nagyobb előjogot élvezhet-e a homoszexualitás megítélésével szemben Isten trónszéke előtt? Egyéb szexuális kilengések, vágyak dédelgetése sem jobb vagy rosszabb a „buziságnál”, legfeljebb egy adott társadalmi szinten elfogadottabb.

Isten teremtési rendjével, pedagógiai elképzelésével mindenképpen szemben áll az ember ilyen vagy amolyan poligám jellegű nekibuzdulása. Ezért ne ítéljük, hogy ne ítéltsünk.

Isten azt akarja, hogy minden ember megtérjen, és ki akar vezetni a bűn rabszolgaságából. A teremtés szerelné befolyásolni Teremtőjét, ám a sorrend csakis fordítva helyes.

Kompromisszumot nem tűr el a szentség: „Krisztussal együtt megfeszítettem.” Az igazi felszabadítástéológia az, amikor Isten meleg szívvel öleli magához az önmaga bűneiről immáron lemondani képes emberfiókat. A dialógusokon túlmenően a Lélek által megelevenítve kell vonzóvá tenni a Krisztus keresztjéig elvezető, egyáltalán nem könnyű utat. Ebben van komoly, szép feladatunk, hogy azt, aki erre hajlandó, aki túljutott efféle, rossz lelkiismerettel járó állapotain, vagy aki még tépelődik, vergődik, szeretettel odakísérjük Jézushoz, és közben ne hagyjuk magára életstílusváltása során régi beidegződöttségeinek hiánytüneteitől elgyötört, katasztrofált mivoltában.

DARABOS ATTILA (Budapest)

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

HIRDETÉS

Pályázat iskolalelkészi állásra

A Soproni Evangélikus Egyházközség mint fenntartó meghirdeti a soproni Hunyadi János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola újonnan létrehozott lelkeszi állását. A gyülekezet presbitérium várja azon lelkeszek jelentkezését, akik szívesen szolgálnának a nyugati határszél legújabb evangélikus óvodájában 75 óvodás és 6 óvodapedagógus, valamint a város egyik legmeghatározóbb általános iskolájában 600 diák és 35 pedagógus között.

Kérjük, hogy pályázatukat egy példányban a Soproni Evangélikus Egyházközség Lelkeszi Hivatalába (9400 Sopron, Bunker János Rajnárd köz 2.) nyújtsák be, ahol az iskolalelkészi állásról, az elvégzendő szolgálatokról, a díjlevélről és az esetleges bemutatkozó alkalomról is előzetesen részletes információkat

kaphatnak Gabnai Sándor esperestől (20/824-6902; gabmas@freemail.hu).

Az állás a tanévkezdéstől tölthető be. Pedagógiai végzettség előnyt jelent; kérjük csatolni az ezt igazoló okmányok másolatát.

Kérjük, a pályázathoz csatolják a kézzel írt önéletrajzot, az iskolalelkészi szolgálatról szóló elképzeléseket és terveket; a pályázati anyagot szíveskedjenek postai úton elküldeni 2007. augusztus 20-ig a lelkeszi hivatal címére. Bérézés a közalkalmazotti bértábla szerint; szolgálati lakást a soproni gyülekezet biztosít.

A gyülekezet presbitériuma fenntartja a jogot, hogy a pályázatokat előzetesen értékelje.

Várja jelentkezését a Soproni Evangélikus Egyházközség, a Soproni Evangélikus Egyházmegye és a Hunyadi János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola.

Isten iránti hálával tudatom, hogy augusztus 11-én 15 órakor a kondorosi evangélikus templomban dr. Fabiny Tamás püspök lelkészé avat. Tisztelettel és szeretettel meghívom Önt szeretettel együtt erre az istentiszteletre.

Labossáné Kővágó Anita

Isten iránti hálával tudatom, hogy dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke augusztus 12-én, vasárnap 15.30-kor az irsai evangélikus templomban lelkészé avat.

Csoszánky Márta

Örömmel tudatjuk az Evangélikus Élet olvasóival, hogy 2007. augusztus 1-jén elindult gyülekezetünk új honlapja, a www.degy.hu/

Debreceni Evangélikus Egyházközség

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.). Erős vár a mi Istenünk!

Radosné Lengyel Anna országosfelügyelőhelyettes, a Déli Egyházkerület felügyelője

APRÓHIRDETÉS

64 éves özvegy férfi keresi társát házasság céljából. Tel.: 1/403-0850.

Az égre mutató kereszt alatt a templomtorony legszebb díszé a toronyóra. Ön-nél működik? Toronyóra-, harangjáték-, haranglengető-, vezérlőóra-készítés, -javítás. 5 év garancia. Konkoly Múvek Toronyórágyára, 1102 Budapest, Állomás u. 14., telefon: 1/260-7065, 30/949-2915.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Ha megtérsz Istenedhez, az Úrhoz, akkor jóra fordítja sorsodat, könyörül rajtad. 5Móz 30,2–3 (Mt 12,41; Mt 25,14–30; Fil 3,7–11/12–14; Zsolt 40) Gyakran el-elűnődik az ember: miért is vagyok zsákutcában, miért is gyülekeznek viharfelhők családomban életében, miért mostoha a sorsom? Talán elhanyagoltam a megtérést? Talán magam akartam sorsom irányítója lenni, s kizártam életemből a könyörülő Urat? Itt az idő Istennek ajtót nyitni, s kegyelméért, jóságáért hálát adni.

Hétfő

Kérjétek és megkapjátok, hogy örömtől teljes legyen. Jn 16,24 (Zsolt 116,1; 1Kor 3,16–28; Mt 9,9–13) Egy ismert zenekar énekl: „Az Úr meg csak hallgat a kék égből.” Bennünk is megfogalmazódik ez a szomorúság, amíg meg nem halljuk Jézusnak az imádkozásra való bátorítását. Kérjétek és megkapjátok. Kérésre néma, könyörgésre béna tanítvány szomorkodhat csak így, hiszen a Mester bátorít, ígér, és megadja mindazt, ami szükséges.

Kedd

Az Emberfia elküldi angyalait nagy harsonaszóval, és összegyűjtik az ő választottait a négy égtáj felől, az ég egyik sarkától a másik sarkáig. Mt 24,31 (1Kor 16,35; Ez 3,16–21; Mt 9,14–17) Nagy Gáspár egyik versében így vall: „Tudom, / nagy nyári délután lesz, / fülledt, meleg, eső-utáni (...) / de mindenki – holt és eleven – / főszereplőként találkozik / a rendezővel...” Mi is hihetjük, vallhatjuk és várhatjuk vissza Jézust, kinek angyalai ma is őriznek bennünket, más angyalai pedig várják, hogy megfújhassák az utolsó ítélet harsonáit.

Szerda

Nincsen itt maradandó városunk, hanem az eljövendőt keressük. Zsid 13,14 (1Móz 26,3; Mt 19,4–7/8–12/13–15; Mt 9,18–26) Az idősök mondogatják: „Bezzeg a mi időnkben tele volt a templom karzata...” A középkorúak is érzik, hogy nem olyan jó, nem egészen erkölcsös a fiatal nemzedék élete és gondolkodása. Azt hiszem, mindannyian átutazónak, idegennek érezzük itt a földön magunkat. Boldog az a nemzedék, amely Jézus tanítványaként várja az örök életet, Isten országát, és terjeszti a szeretet örömhírét.

Csütörtök

Árváknak atyja, özvegyek védője az Isten, szent hajlékában. Isten hazahozza az elhagyottakat. Zsolt 68,6–7 (1Pt 2,9; Ef 5,15–20; Mt 9,27–34) Világunk jó néhány állóháborúja, a házasságok szétszakadása szaporítja az árvák, az egyedül maradók számát. Ki tudja vigasztalni a könnybe lábadt szemű kisgyereket, amikor nem érti, miért esett ki a fészekből, mint a pelyhes kismadár, amely nem tud visszarepülni? Apjának és anyjának meg nincs olyan keze, amellyel fölemelhetné. Isten védi az árvát, de a mi kezünkkel. Az Úr vigasztal, de a mi szavunkkal. Vegyük észre hát, milyen sok teendőnk van!

Péntek

Emeljük föl szívünket és kezünket Istenhez, aki a mennyekben van. JerSir 3,41 (2Kor 1,3; Jn 19,9–16a; Mt 9,35–10,4) Hitetlenek, szenvedélybeteg, szívtelenek várnak ránk, hogy segítsünk nekik fölemelni szívüket a föld porából és szennyéből, mert sokan jutottak, jutottunk olyan mélységig, ahol és amikor ki lehet mondani: „... a szívem is elhagyott engem.” (Zsolt 40,13c) Példamutató szavakkal, a halálos szeretet bűnbocsátó tetteivel emeljük föl a földön heverő szíveket, és kulcsoljuk imádságra kezünket egymásért, ahogyan a Mester tanított rá!

Szombat

Ha így határoz a Seregek Ura, ki hiúsíthatja meg? Ha kinyújtja kezét, ki fordíthatja vissza? Ézs 14,27 (Róm 8,28; Lk 12,42–48; Mt 10,5–15) Lutherrel együtt valljuk: „Istent félnünk és szeretnünk kell”, mert ítélet, és ránk támadhat a bűnök miatt, elsöpörhet, ha akadályozzuk terveit. Aztán, ahogy sok nemzedék életében, lehajol és megszabadít, boldogít, és új életet ad az ő Fia által. Fáraók, királyok, miniszterek és egyházi vezetők sem tartóztathatják föl, „mert örökké tart szeretete”.

■ SMIDÉLIUSZNÉ DROBINA ERSZÉBET

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból augusztus 5-től augusztus 12-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>7.25 / Duna Tv A csodatevő (orosz–walesi mese, 2000) (88')</p> <p>8.30 / Civil rádió Evangélikus félóra az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében</p> <p>10.00 / mtv Evangélikus magazin</p> <p>A műsor egyebek mellett beszámol a sárszentlőrinciek ünnepéről, valamint beszélgetést hallhatunk D. Szabik Imrével, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnökével, aki az ökumené aktuális kérdéseiről szól. (ism.: m2, 12.50) (26')</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (26')</p> <p>17.04 / Kossuth rádió Kard és kereszt (26')</p>	<p>9.00 / mtv Rózsa Sándor (magyar tévéfilmsorozat, 1971) 12/1. rész (43')</p> <p>14.25 / Duna Tv Magyar első. Az első magyar opera (magyar ismeretterjesztő sorozat, 2004) (16')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Krisztus közöttünk! A görög katolikus egyház félórása</p> <p>15.05 / PAX Kerékpártúra egyháztörténeti utakon, II. rész (ZMC – 26')</p> <p>16.35 / Duna II. Autonómia Magyarok Engedelmisség... Dobos László gondolatai az anyanyelvről (magyar ismeretterjesztő magazin, 2006) (24')</p>	<p>11.00 / Duna II. Autonómia Hungaria Litterata. A reformáció jegyében (1997) (44')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Tanúim lesztek! A római katolikus egyház félórása</p> <p>14.28 / Bartók rádió A hét zeneműve (32')</p> <p>15.05 / PAX Kerékpártúra egyháztörténeti utakon 12. rész (ZMC – 27')</p> <p>17.45 / m2 Arborétumok, gyűjteményes kertek</p> <p>18.30 / Bartók rádió Nemcsak jól játszik, de kottát is tud olvasni</p> <p>Epizódok Szvjatoszlav Richter életéből (2005) (60')</p> <p>21.00 / PAX Mit ér az ember, ha színművész? Balogh Erika (30')</p>	<p>13.30 / Kossuth rádió „Tebenned bízunk eleitől fogva...” A református egyház félórása</p> <p>14.30 / Duna Tv A világörökség kincsei</p> <p>A St. Gallen-i kolostor, Svájc (német ismeretterjesztő sorozat, 2005) (50')</p> <p>15.00 / PAX Családi asztal (ZMC – 23')</p> <p>15.20 / m2 Boldog Várád, Szent László városa (35')</p> <p>17.00 / Duna Tv A múlt aranyága (magyar ismeretterjesztő film, 2007)</p> <p>19.00 / PAX Luther Omnibus 2005 (ZMC – 57')</p> <p>21.00 / PAX Mit ér az ember, ha zenepedagógus? Itt és Mihály (31')</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>6.25 / Duna Tv Élő egyház (ism.) (26')</p> <p>7.40 / Duna Tv A sziget gyermeke (arab–magyar mese, 2004) (95')</p> <p>9.45 / m2 Az Árpád-kor templomai</p> <p>28. rész (15')</p> <p>13.05 / m2 És még egymillió lépés</p> <p>1. rész (40')</p> <p>14.00 / Duna Tv Navigátor. Korkép a magyar ósvallásról</p> <p>Stúdióbeszélgetés (2007) (77')</p> <p>15.00 / PAX Családi Biblia (ZMC – 22')</p> <p>20.04 / Kossuth rádió Aranyemberek</p> <p>Szabó István Tinódi-díjas lantművész (31')</p>	<p>9.45 / m2 Az Árpád-kor templomai</p> <p>30/29. rész (15')</p> <p>10.00 / PAX Egyház és állam</p> <p>Ahány kisegyház, annyi szempont (40')</p> <p>11.25 / tv2 A párizsi Notre-Dame (francia film, 1956) (114')</p> <p>13.25 / mtv Főtér. Sárospatak és térsége (ism.) (45')</p> <p>14.15 / m2 Apátságok és kolostorok</p> <p>44/39. rész (25')</p> <p>15.04 / Bartók rádió Muzsikáló délután</p> <p>18.30 / Bartók rádió Berlioz: Benvenuto Cellini (kétfelvonásos opera)</p>	<p>6.05 / Duna Tv A nemzet levéltárának kincsei</p> <p>Oklevelek (magyar ismeretterjesztő sorozat, 2006) (51')</p> <p>7.30 / Rádió C (FM 88,8) Evangélikus félóra az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében</p> <p>12.05 / Duna Tv Isten kezében. Jubileum Egerszalókon (26')</p> <p>12.15 / Duna II. Autonómia Szigeti veszedelem (magyar ismeretterjesztő film, 2004) (42')</p> <p>17.15 / Duna Tv Szerelmes földrajz (ismeretterjesztő magazin) (30')</p> <p>21.04 / Bartók rádió Durkó Zsolt: Halotti beszéd – oratórium (33')</p>	<p>10.04 / Kossuth rádió Metodista istentisztelet közvetítése Szegedről. Igét hirdet Sztupkai Mihály, a szegedi gyülekezet lelkipásztora. (56')</p> <p>11.04 / Bartók rádió Csodagyerekek. Liszt Ferenc (56')</p> <p>11.30 / mtv Evangélikus templomok</p> <p>Budapest (ism.) (30')</p> <p>12.15 / Duna Tv A világörökség kincsei</p> <p>A Szent Péter-székesegyház és a Vatikánváros (német ismeretterjesztő sorozat, 1996) (16')</p> <p>15.04 / Bartók rádió Beszélgetések az egyházzenéről. Szír ortodox keresztények szülőföldjén 2. rész (56')</p>

HIRDETÉS

A Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség (Mevisz) irodai munkatársat keres teljes munkaidőre szeptemberi kezdéssel.

Feladatok: irodai ügyelet, adminisztráció, postai és banki ügyintézés, pályázatírás és -elszámolás, kapcsolattartás az önkéntesekkel és a segítettekkel (mozgásérélt fiatalok).

Elvárások: önálló munkavégzés, szervezői képességek, empatikus hozzáállás, felhasználói szintű számítógépes ismeretek. A jelentkezésnél előnyt jelent a pályázati írásban és -elszámolásban való jártasság, német-, angolnyelv-tudás, jogosítvány.

Jelentkezni augusztus 9-ig a mevisz@mevisz.hu e-mail címen lehet. A jelentkezéshez önéletrajz, motivációs levél és lelkeszi ajánlás csatolandó. A motivációs levél legfeljebb egy oldal legyen, és térjen ki arra, hogy a jelölt miben látja egy civil szervezet és az egyén szerepét a hátrányos helyzetű emberek társadalmi integrációjában. A lelkeszi ajánlást zárt borítékban kérjük eljuttatni a Mevisz címére (1085 Budapest, Üllői út 24.).

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
 EvÉlet on-line: www.evelet.hu
 Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. **Szerkesztőségvezető:** Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő:** Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). **Tervező-szerkesztő / EvÉlet on-line:** Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). **Főmunkatárs:** Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu).

Rovatvezetők: Hafenschner Károly (fif.) – Ige- és hirdető (karoly.hafenschner@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio occumenica (peter.kende@lutheran.hu). Kőhát Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegy Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegy@lutheran.hu).

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK)
 INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 1/486-1229. **Feladás kiadó:** Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Grafika Press ZRt.
 1101 Budapest, Monori út 1-3.
 Felelős vezető: Farkas Tamás vezérigazgató

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2340 Ft, fél évre 4680 Ft, egy évre 9360 Ft, szomszédos országba egy évre 31 900 Ft (123 euró), egyéb külföldi országba egy évre 37 200 Ft (143 euró).

Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondások tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő delutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írások tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu címen várjuk.